٦٣١

هفته نامه

بجز اصلاح اراده دیگری ندارم سوره هود ۸۸

اصلاح ملی

سیاسي، ټولنیزه او فرهنګي اوونیزه

دری ویشتمه گڼه ۱۳۹۵المریز کال د سنبله ۱۳د ۱۴۳۷ هـ ق د ذی الحجه ۲ مه د ۲۰۱٦ د سپتمبر ۳مه

د ذوالحجې

لومړی لسیزه له لاسه مه ورکوئ

به مناسبت هفته شهدا:

چگونه از مقام شهید تجلیل کرد؟

د افغان - چین

سوداګریزو اړیکو پراختیا

ګټې او زیانونه!

خوشرو باشید

بسیاری از چیزهایی که در زندگی از آن استفاده می‌کنیم و یا کارهایی که انجام می‌دهیم به خاطر دیگران است نه به خاطر خودمان. به طور مثال وقتی شما به یک عروسی دعوت می‌شوید. بهترین لباس‌هایتان را می‌پوشید.

قطعاً این کار به خاطر جلب توجه مردم است و این کار را برای به شگفت درآوردن آن‌ها انجام می‌دهید، نه به خاطر خودتان و هرگاه ملاحظه کردید که آن‌ها به شکل و قیافه و زیبایی لباس‌هایتان در شگفت آمدند، شادمان می‌گردید، وقتی میهمان خانه‌ی‌تان را مبل گذاری می‌کنید و در تزیین و رنگارنگ‌نمودن آن تکلف به خرج دهید، مسلماً این را به خاطر جلب توجه مردم انجام می‌دهید نه به خاطر خودتان، به دلیل این که به اتاق پذیرایی بیشتر توجه می‌کنید تا سالن و هال داخل و یا توالت. وقتی دوستانت را برای صرف غذا دعوت می‌نمایی، آیا احساس نمی‌کنید که همسرتان - و حتی گاهی خودتان - در ترتیب و تنوع غذا بیشتر از حسب معمول توجه ویژه‌ای به خرج می‌دهید، بله هرچند که اهمیت دوستان بیشتر باشد توجه به نوعیت غذا بیشتر می شود چه‌قدر ما خود را خوشبخت و سعادتمند می‌بینیم وقتی کسی از لباس یا دکور خانه یا مزه غذایمان تعریف کند.

رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمودند:«با مردم چنان برخورد کن که دوست داری با تو برخورد کنند چگونه؟!».

هرگاه دوستتان را دیدید که لباس زیبا پوشیده است، متوجه او باشید از او تعریف کنید و کلمات طنین‌انداز به گوشش بنوازید. ماشاء الله! چه‌قدر زیبا! گویا امروز عروسی‌ات است! به به. روزی شخصی به دیدار شما آمد و شما از لباس‌هایش عطر زیبا و خوشبویی استشمام نمودید، لذا از او تعریف کنید. با او شادمان و بشاش باشید، با او خوشرو باشید؛ زیرا او این خوشبویی را به خاطر شما انجام داده است. جمله‌های زیبایی بر زبان بیاورید. چه بوی خوشی است.«ماشاء الله» چه‌قدر خوش سلیقه‌ای.

شخصی شما را برای صرف غذا دعوت نمود، از غذایش تعریف کنید؛ از ادبیاتی در سخن‌گفتن استفاده کنید که او احساس کند که شما از زحمت‌هایش سپاسگزار هستید و زحمتش به هدر نرفته است. به خانه‌ی یکی از دوستان‌تان رفتید - با شما خواهر گرامی - به خانه‌ی یکی از دوستان خواهر رفتید - در آنجا اسباب و کالاهای زیبایی مشاهده کردید از این اسباب و کالاها و سلیقه‌ی خوب او تعریف کنید.

آری، خوشرو باشید! حکمرانی به عواطف و احساسات مردم و ایجاد تمایل در آن‌ها بسیار آسان است؛ اما ما در بسیاری از مواقع از اعمال مهارت‌های عادی جهت کسب آن‌ها، غفلت می‌ورزیم و تعجب نکنید که صاحب اخلاق عظیم یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم این مهارت‌ها و حتی بهتر از آن‌ها را اعمال می‌نمود.

اعتراف...

«هرچند که شخص به موفقیت و بزرگی دست یابد، بازهم او بشر است و هنگام تمجید از او شادمان گشته و به وجد می‌آید».

برخی از نوشته دکتور محمد العریفی

اصلاح ملی را از اینجا بدست آورید

کابل: تایمنی، چهار راهی حاجی محمد داد، سرک ۴، دفتر مرکزی جمعیت اصلاح. تیلفون: ۰۷۸۱۵۴۴۱۱۵

کابل: کوته سنگی، سرک سیلو، بلاک های شاداب ظفر، انتشارات اصلاح افکار: موبایل: ۰۷۷۸۱۹۱۳۸۲

کابل: شهر نو، چهار راهی انصاری، کتاب فروشی رسالت. ۰۲۰۲۲۰۳۳۵۹

کابل: انتشارات مستقبل مقابل بلاک های شاداب ظفر،

کابل: کمپیوتر فروشی الکاموي جاده نادر پشتون، مارکیت الله نظرمنزل۲ دوکان ۲۳/. ۰۷۹۹۳۹۰۸۱۹

کابل: کابل ده افغانان کتاب فروشی بیهقی

کابل: انتشارات بنیاد علمی و فرهنگی مسجد جامع پل خشتی ۰۷۹۹۰۱۱۱۱۱ / ۰۷۵۲۲۲۲۲۲۲

ننگرهار: جلال‌آباد، چهل متره سرک، د سید اکرام دوکانونه، د ماشومانو زور محبس ته څېرمه د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر تیلیفون: ۰۷۰۰۶۳۲۴۸۰

جلال اباد- اسحاقزی مارکیټ، لاندې منزل، اصلاح افکار تلیفون: ۰۷۹۳۷۷۸۸۸۱

کندهار: نوی بنار، د هرات سرک، د سړي جامع غرب طرف ته سوري مېنه د امام ابوحنیفه رح تعلیمي او کلتوري مرکز د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر تلیفون: ۰۷۰۵۲۳۰۵۸۳

لغمان: مهترلام بنار، حمزه مارکیټ تیلفون: ۰۷۷۵۶۷۶۰۹۹

هرات: سرک باغ آزادی، ابتدای جاده محبس ابن سینا انجمن اخلاق و معرفت شماره های تماس: ۰۴۰۲۳۷۰۱۲ - ۷۸۹۰۰۸۱۵۲

بلخ: گذر استالفی ها، عقب لیسهٔ خانه نور، دفتر ساحوی بلخ ۰۷۸۸۸۰۴۰۵۵

کندز: شهر کندز، جاده ولایت، کوچه حاجی میری، مؤسسه تحصیلات عالی سلام ۰۷۸۷۷۰۳۷۲۴

بغلان: پلخمری، مارکیت اتفاق کتاب و قرطاسیه فروشی رسالت ۰۷۷۷۴۷۶۴۶۹ / ۰۷۰۰۵۸۹۸۵۷

لوگر: مرکز، مدینه مارکیت سرک مسجد جامع، کتاب فروشی سادات، سید عبدالحمید هاشمی، تیلفون: ۰۷۰۰۴۴۹۸۱

لوگر: محمدآغه، واغجان بازار، پهلوی کلنیک حسین خیل، تیلفون: ۰۷۷۵۴۱۳۸۷۶

پکتیا: د گردیز بنار، مرکزي چوک، د نې نمایندګي وحید الله: ۰۷۷۹۲۱۳۸۲۲

خوست: افغان تاور شاته خوست مرکزي طبي لابراتوار دوهم پور د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر د اکتر محمد گلاب: ۰۷۷۷۱۷۴۵۴۶ / ۰۷۹۹۱۷۴۵۴۶

تخار: بازارچه کتاب دکان مولوی حبیب الرحمن ۰۷۷۹۶۳۴۱۹۲

بدخشان فیض آباد: ۰۷۷۵۲۷۰۵۰۸ / ۰۷۰۷۸۳۱۳۶۴

زابل: قلات، عمومي جاده، د نجارانو کوڅه د غوثي رهنمای معاملات ترخنګ، شمیره: ۰۷۰۶۵۲۷۱۸۶--۰۷۷۳۵۸۰۲۰۹

فراه: ناحیه سوم، مقابل مسجد جامع قاضی، مرکز علمی و فرهنگی توحید شماره تماس: ۰۷۹۹۸۴۳۶۱۱

نیمروز: سرک ولایت، نا رسیده به قوماندانی امنیه، مرکز علوم قرآنی اعجاز، سید امیر قریشي: ۰۷۹۶۳۰۹۱۴۰

قیمت یک شماره ۱۰ افغانی

جمعیت اصلاح افغانستان

بخش فرهنگی و نشرات

هفته نامه اصلاح ملی اونیزه

داسلام داصیل فهم منبر

Email:eslahmilli@gmail.com

مدیر مسؤول

محمد شعیب قریشي

اعضاء هیأت تحریر:

نقیب الله حمید
سردارمحمد دیندارخیل
رحیم الله حریفال

وحید الله مصلح
عزیز احمد حنیف

شماره مسئول توزیع: 0744157052

آدرس بانکی: جمعیت اصلاح وانکشاف اجتماعی افغانستان کابل بانک
A/c No=1001202080036
(افغانی)
آدرس بانکی: جمعیت اصلاح وانکشاف اجتماعی افغانستان کابل بانک
A/c No=1001201080036
دالر امریکائی

سرمقاله

له ګاونډیو هیوادو

د افغان کډوالو راستنیدل او د حکومت بې‌غوري

له پاکستان څخه د افغان کډوالو د راستنېدلو لړۍ په تېزۍ سره روانه ده او هره ورځ سلګونه کورنۍ د ډیورنډ کرښې نه د افغانستان خاورې ته را اوړي، خو د خواشینۍ ځای دا دی چې د حکومت له لوري د راستنیدونکو لپاره کوم منظم پروګرام شتون نه لري او نه هم لازمې مرستې ورسره کېږي.

د کډوالواو راستنیدونکوچارو وزارت د وینا له مخې یوازې د روان کال د جولای په میاشت کې له پاکستان څخه ۱۱۴۱۶ تنه هغه افغان کډوال چې د مهاجرت کارتونه یې درلودل په خپله خوښه هیواد ته راستانه شوي او داشمیر د تیر کال په پرتله ۵۲ سلنه ډیروالی ښایي .

دا په داسې حال کې ده چې د سپین بولدک چمن لاره د دوو اونیو له تړل کېدو وروسته تېره پنجشنبه د تګ راتګ لپاره برانسټل شوه چې په تېرو دوو اونیو کې خلک له ګڼو مشکلاتو سره مخ وو او سوداګریز مالونه هم پر کرښه ولاړ پاتې وو چې سوداګرو ته یې په میلونونو افغانۍ زیان اړولی دی.

د افغانستان - پاکستان ترمینځ حالات هغه وخت نور هم ترینګلي شول چې د ډیورنډ د کرښې په طورخم دروازه کې پاکستاني چارواکو د نوې دروازې د جوړلو هڅه وکړه چې پایله یې په وسله‌واله نښته تمامه شوه او دواړو لورو ته ځاني او مالي تاوانونه واوښتل چې وروسته له هغې د ډیورنډ له کرښې هاخوا د افغان کډوالو زورونه لاپسې ګړندې شوه او پاکستان د افغانانو د وتلو غوښتنه وکړه چې افغان لوري هم ورسره ومنله.

دا ښکاره خبره ده چې له پاکستان څخه چې تر ټولو ډېر افغان مهاجرین هلته میشت دي د افغانانو راستنیدل په هر اړخیزه توګه د هیواد په ګټه دي، که له یو لوري له دې سره په هیواد کې د امنیت د ټینګیدو هیله شته، له بل لوري د پاکستان له لاسه د فشار هغه آله وزي چې په تېرو کلونو کې یې د سیاسي او نظامي حربې په توګه کاروله.

خو خبره دلته ده چې افغان حکومت باید د مهاجرینو د راستنیدلو لپاره یو منظم پروګرام پر لاره اچولی وای او دا کار په داسې حال کې ترسره شوی وای، چې دلته کاري فرصتونه زیات او هغه وېره چې له هغه ځایه دلته د امنیت د خرابولو اړوند کېږي، هماغه ویره اوس د هېواد په داخل کې په حقیقت بدله نه شي او خلک اړ شي چې د کاري فرصتونو د نشتوالي، بېکاری او بېوزلۍ له لاملـه دلتـه نـا امنـۍ تـه لاس واچـوي، او پـه همـدې ډول د راسـتنیدونکو سره لازمې مرستې شوې وای، چې داسې تر اوسه نه دي شوي او کومې وعدې چې ورسره کېږي هغه هم د عمل جامه نه اغوندي.

د کډوالواو راستنیدونکوچارو وزارت باید له پولې هاخوا هم د افغانانو ستونزو ته پام وکړي، ځکه چې راستنیدونکي کډې په ورځو ورځو په موټرو کې انتظار کوي ترڅو له تثبیت وروسته ورته د ملګرو ملتونو د کډوالو د اداري له لوري نغدې پیسې او ځینې توکي ورکړل شي او دا هم یوازې هغو افغان کډوالو ته چې په پاکستان کې د مهاجرت (میشت) کارت لري، او په زرګونو نورې هغه کورنۍ چې په پاکستان کې ثبت نه دي له هغو سره هیڅ رنګه مرسته نه کېږي.

بلخوا کله چې افغان کډوال هیواد ته راستنېږي، یوازې ورسره وعدې کېږي او عملي مرستې ورسره نه کېږي، د کډوالواو راستنیدونکوچارو وزارت ته ښایي چې په دې اړه جدي او عملي ګامونه اوچت کړي او یوازې پر وعدو بسنه ونه کړي، بلکې له اړوندو ادارو سره په همغږۍ د راستنیدونکو د میشت، مرستو او ځای پرځای کولو لپاره عاجل اقدامات وکړي، چې په راتلونکي کې د بحران سبب نه شي.

به مناسبت هفته شهدا:

چگونه از مقام شهید تجلیل کرد؟

نقیب الله حمید

این واقعیت است که ملت عزیز و مجاهد افغانستان، بزرگترین امپراطورجهان را به زانو در آورد و فلسفه ی مارکس و لینن را با شهکاری خود به خاك مدفون ساخت و توطیه ها و دسایس دشمنان دین و کشور خود را یکی پی دیگر نقش برآب کرد.

دراین مبارزه برحق، ملت مجاهد و مسلمان افغانستان، مصائب و آلام گوناگونی را متحمل شدند، شهید دادند، آواره شدند و فقر و غم پیوسته آنها را اذیت کرد.

پس از شکست و فروپاشی اتحاد جماهیرشوروی و سقوط آخرین نظام دست نشانده استعمارسرخ، بازهم این ملت آرام گذارده نشد و مجال برای زندگی آبرومند و تحقق خواست های جهاد و آرمان های شهدا برای شان داده نشد، بدبختانه فصل دیگری از مداخلات، توطیه گیری ها، نفاق افگنی ها و ... آغاز گردید و صفحه ی تراژیدی دیگری به روی ملت مجاهد این کشور گشوده شد و با تأسف تا امروز این روند جریان دارد و نقطه پایان نیافته است.

اینکه قضایا و بحران های بعدی از کجا؟ چرا وچگونه برخاست؟ موضوعی است قابل بحث و مکث؛ اما در این جا به این قضیه تماس نمی گیرم، چون روی سخن به گرامی داشت هفته شهداست.

ولی آنچه مسلم است این است که جهاد این ملت، برحق و به خاطر الله متعال و آزادی میهن بود، ملت ما با دست خالی اما مسلح با نیروی ایمان و معنویت، با دیکتاتورشرق و استعمار سرخ و دست پروردگان شان وارد مصاف شده و حماسه آفریدند و مسئولیت انسانی و ایمانی خود را ادا کردند و جهانی از سختی ها و مشکلات را به خاطر آرمان بزرگ خود متحمل شدند و مع الاسف تا هنوز ایده برحق شهدا تحقق نپذیرفته است و خواست های جهاد به کرسی ننشسته است.

در پیوند به این سوال که از مقام شهید چگونه تجلیل کرد؟ چند نکته را یاد آور می شوم:

یك: توجه به زنده نگهداشت آرمان جهاد و شهدا صورت بگیرد واین امر از راه انداختن مجالس تشریفاتی و سمبولیك بدست نمی آید، لازمه‌ی توجه به آن، شناخت و پیگیری و تحقق آرمان و خواست های جهاد و مجاهدان است و در این مورد داعیان داعیه ی جهاد ومقاومت، بایسته بذل همت نمایند و واقعاً خود را به خانواده جهاد پیوند دهند و افتخارات آن روزگار را ماندگار سازند.

دو: یاد بود از مقام شهدا، به پاس مقام و جایگاه آنها و کسب افتخارات شان برای این کشور، باید به گونه‌ی باشد که روح شهید و ذاتی که به خاطر او جام شهادت نوشیده اند، ناراض نگردد و لازم است که از اعمال، حرکات و الفاظ نامشروع و تعاملات احساساتی اجتناب صورت گیرد.

مشکل این است که عده‌ی شاید در این رسم گرامیداشت هفته شهید، اخلاص داشته باشند، بدبختانه بیشترین مردم، ازاین روز، هفته و واژه زیبا و مقدس شهید، بازی سیاسی و بهره کشی های شخصی می نمایند و این امر، با شهید و آرمان شان ناسازگار و جفای در حق آنان پنداشته می شود.

سه: تنها بسنده به سالروز شهید یا شهدا نشود، بلکه به پاس مجاهدت‌ها، رشادت‌ها و حماسه‌های این ملت، هفته مجاهد نیز در تقویم کشور جای داده شود و به مقام بلند مجاهد ارج گذاشته شود، مجاهدی که واقعاً جهاد نموده اند و کشور را از کام اژدهای سرخ نجات داده اند، نه آنانیکه از این راه صاحب زور و زر شده اند و به نام (حق مجاهد)، حقوق همه‌ی ملت را زیر پا نموده اند.

آلوده شدن چند تن از آنان، نباید وسیله ی برای مخدوش و وارونه جلوه دادن چهره‌ی همه مجاهدان و بهانه‌ی برای سرکوبی جهاد و مجاهد قرار داده شود، آنچه امروز افراد و اطراف مغرض و دشمنان جهاد و کشور زمزمه می کنند و می خواهند که بدین وسیله در حقیقت اصل جهاد در اسلام را زیر سوال برده و از مشروعیت و حقانیت جهاد ملت مسلمان افغانستان انکار ورزیده و بر تجاوز استعمار سرخ و ایادی آنها مهر صحت گذارند.

در اخیر از خداوند متعال می خواهیم که آرمان شهدای راه اسلام را تحقق بخشد و گلیم بحران را از کشور ما را برچیند.

د افغان - چین
سوداګریزو اړیکو پراختیا:
ګټې او زیانونه!

اصلاح رسنۍ ګروپ/ نعمت الله عزیزي

چین چې په سیمه کې ستر اقتصادي او په نړۍ کې دویم ستر ځواک بلل کېږي، په وروستیو کې له افغانستان سره په سیاسي، امنیتي او سوداګریزو اړیکو کې لیوالې ښکارېږي او په جدیت سره د اړیکو پر پراختیا باندې کار کوي. د کارپوهانو په باور چین غواړي په سیمه کې خپل ځواک او تر ډېره پخوانی بې‌پرېتوب نور ځنګه ته کړي او د سیمې په لویو تصمیمونو کې ځان شریک کړي.

افغانستان چې د آسیا زړه او د جنوبي او منځنۍ هغې تر منځ د پل حثیثیت لري، تر ډېره په وروستیو کې د چین پام ځان ته اړولی دی. چین غواړي په افغانستان کې په هره برخه کې خپل رول ولري، د افغانستان د مسو د ستر کان (مس عینک) نه را نېولې بیا د افغان سولې په ځلور اړخیزو غونډو کې ګډون، د ځینو لارو او سرکونو جوړول او په وروستیو کې تر حیرتان بندر پورې د اوسپنې پټلۍ پرانستل او په مستقیم ډول له افغانستان سره سوداګریزو اړیکو ټینګول د چین هغه کړنې دي چې ډېر هیوادونه ور نه خوښ نه ښکارېږي.

سره له دې چې کابل او بیجینګ له نړدې سلو کلونو راهیسې اړیکې پالي او د بې غرضه ګاونډیو په توګه دیپلوماتیکې اړیکې لري، خو په وروستیو کې په سیمه کې د نا امنیو زیاتوالی، په سیمه کې د ځینو مهمو پروژو د تطبیق خبرو او په ټوله کې نړیوال سیاستونه د دې لامل شوي چې چین له افغانستان سره لا ډېرې خپلې اړیکې نړدې کړي.

د کابل، بیجینګ د اړیکو په لړ کې اوس اوس د دواړو هېوادونو تر منځ د اوسپنې پټلۍ د پرانیستلو هوکړه لیک امظاء شو چې په اساس به یې د لومړي ځل لپاره له چین ځخه د افغانستان حیرتان بندر ته ځینې چینایي توکي په مستقیم ډول وارد شي چې د اقتصادي کارپوهانو په باور د تېر پر خلاف له چین سره مستقیمې سوداګریزې اړیکې کولای شي د سوداګرۍ په برخه کې ښه پرمختګ وي، خو باید یوازې پر وارداتو تکیه ونه اوسي.

د افغانستان چین سوداګریزو اړیکو اهمیت:

دا چې د افغانستان او چین تر منځ د اوسپنې پټلۍ پرانستل شوه چې په اساس به یې د لومړي ځل لپاره له ګاونډي هیواد چین نه د ځینو اجناسو او توکیو کاروان په مستقیم ډول افغانستان ته وارد شي، د افغانستان او چین سوداګریزې اړیکې د افغانستان لپاره څه اهمیت لري؟

د کابل پوهنتون د اقتصاد پوهنځي استاد حسیب الله مؤحد وایي: سره له دې چې افغانستان له چین، پاکستان، هند، ایران او نورو هېوادونو سره سوداګریزې اړیکې لري خو د افغانستان او چین تر منځ د اوسپنې پټلۍ جوړېدل ښه اقدام دی.

د اقتصاد د دې استاد په باور اوس چې په افغانستان کې د صادراتو او وارداتو تر منځ لوی واټن شتون لري او له ۹۰سلنې زیات له بهرني توکي هیواد ته واردېږي، نو که بیا هم له چین او یا نورو هېوادونو ځخه یوازې وارداتو ته پاملرنه کېږي دا د هېواد په ګټه نه ده.

نوموړی استاد ټینګار کوي چې باید افغانستان هڅه وکړي چې داخلي تولیدات زیات کړي، تر څو که له یوې خوا هېواد ته توکي واردوو په مقابل کې یې صادرات هم ولرو.

د ښاغلي مؤحد په باور، هر څومره چې واردات زیاتېږي، په دې معنا ده چې له افغانستان ځخه ډېره سرمایه بهر ته ځي چې دا منفي سوداګري ده او د هېواد په زیان ده.

د اقتصادي چارو کارپوه، د سلام خصوصي او پکتیا پوهنتون استاد محمد یونس ابراهیمي وایي: افغانستان چې له هر څومره ډېرو هېوادونو سره سوداګریزې اړیکې ولري، د هېواد په ګټه ده، خو ټینګار کوي چې باید د وارداتو ترځنګ صادرات هم په نظر کې ونیول شي.

نوموړی کارپوه سره له دې چې له چین سره د افغانستان سوداګریزې اړیکې ګټوري ګڼي، خو په وینا یې هر هغه توکي چې له چین نه افغانستان ته واردېږي باید کنترول شي او

همیشه تر ارزونې لاندې وي، ځکه د ښاغلي ابراهیمي په نظر د چین په هکله ویل کېږي چې سوداګر هر ډول توکي او اجناس چې وغواړي د اصلي اجناسو مشابه یې په ټیټ کیفیت باندې ورته جوړوي.

همدارنګه د سوداګرۍ او صنایعو خونو مطبوعاتي مسؤول صیام الدین پسرلی بیا وایي: په دې وروستیو کې له چین سره سوداګریزې اړیکې ښې شوې دي. نومورې زیاتوي: پخوا به د افغانستان زغفران د پاکستان له لارې د پاکستان په نوم چین ته صادریدل، خو کله چې اجرائیه رئیس ډاکټر عبدالله عبدالله د سوداګرۍ او صنایعو خونو د یو هیئت په ګډون چین ته سفر وکړ، د چینایي چارواکو سره پریکړې ته ورسېدل چې باید د افغانستان صادرات په مستقیم ډول د افغاني توکیو په نوم چین ته صادر شي.

ښاغلی پسرلي باور لري چې په وروستیو کې د افغانستان او چین تر منځ د اوسپنې پټلۍ پرانستل او تري ګټه اخیستل د افغانستان او چین په سوداګریزو او ترانزیټي اړیکو باندې مثبت اغېز لري.

له چین سره سوداګري او د توکیو بېې!

دا چې په تېر کې افغانستان یوازې پر پاکستان او یا هم ایران د سوداګرۍ په برخه کې اتکاء درلودله، اوس چې له چین سره هم په مستقیم ډول د راکړې ورکړې پروسه پیل شوه، تر کومه کېدای شي په هېواد کې د توکیو او اجناسو پر قیمتونو هم اغېز ولري؟

د کابل پوهنتون د اقتصاد پوهنځي استاد حسیب الله مؤحد قیمتونه او بېې مهمې نه ګڼي او ځرګندوي چې د توکیو قیمتونه او بېې تر ډېره د بحث وړ نه دي، بلکې مهمه دا ده چې څنګه افغانستان وکولای شي داخلي تولیدات لوړ کړي او نورو هېوادونو ته یې صادر کړي.

نومورې استاد زیاتوي په تېر کې د افغانستان صادرات د پاکستان د کراچۍ بندر له لارې لیږدول کېدل چې ډېر کله ستونزې هم رامنځته کېدلې. له بل لوري د ښاغلي مؤحد په اند د چابهار بندر د یو بدیل په توګه مطرح کېدای شي، خو په باور یې له چین سره د سوداګریزو اړیکو په برخه افغانستان داسې کوم بندر ته لاس رسی نه شي پیدا کولای چې له هغې لارې خپل صادرات ډېر کړي، بلکې د وارداتو کچه به لوړه شي.

د دې اقتصادي کارپوه په وینا یوازې دا چې په تېر کې پاکستان د سوداګرۍ په برخه کې کومې ستونزې جوړولي شاید چین هغه ستونزې جوړې نه کړي.

له بل لوري اقتصادي کارپوه محمد یونس ابراهیمي باور لري چې له چین سره د سوداګرۍ په پایله کې به ځینې توکي او اجناس افغانستان ته په ارزانه بیه تمام شي. خو نومورې ټېنګار کوي چې باید لومړني او د اړتیا وړ توکي هر هېواد خپله تولید کړي او پر نورو د اتکاء نه ځان خلاص کړي، هغه څه چې په وینا یې په تېره یوه نیمه لسېزه کې ورته پاملرنه نه ده شوې.

د سلام خصوصي او پکتیا پوهنتون دا استاد زیاتوي: دا چې دوه ګاونډي هېوادونه (ایران او پاکستان) تل د افغانستان پر وړاندې داسې سیاستونه خپلوي چې په پایله کې یې عام خلک زیانمن کېږي، نو ګونډي چین په سوداګرۍ کې داسې سیاستونه اختیار نه کړي چې عام خلک زیانمن شي.

د سوداګرۍ او صنایعو خونو مطبوعاتي مسؤول محمد صیام الدین پسرلی وایي: "موږ د بدیل لارو او د یو هېواد پر ځای د بل ځای پر ځای کولو په هڅه کې نه شو، بلکې غواړو له ګڼو هېوادونو سره سوداګرېزې اړیکې ولرو."

نومورې سره له دې چې وایي: په تېر کې افغانستان د پاکستان لپاره یو انحصاري بازار ؤ، خو په وینا یې په وروستیو کې له پاکستان سره هم د سوداګرۍ کچه را ټېټه شوې ده او په مقابل کې له ایران، هند، چین او د منځنۍ آسیا له هېوادونو سره د افغانستان سوداګریزې اړیکې پراخه شوې دي.

د سوداګرۍ او صنایعو خونو مطبوعاتي مسؤول باور لري چې له چین سره د سوداګریزو اړیکو په ترڅ کې به د توکیو او اجناسو پر قیمتونو کې هم ټیټ والی راشي، ځکه په باور یې څومره چې آسانتیاوې رامنځته کېږي، ټرانزیټي ستونزې حل کېږي، ترانسپورتي سیستم کې ښه والی راځي په دې سره سوداګرو ته توکي په ارزانه بیه تمامېږي چې په خلکو باندې هم بیا په ارزانه بیه پلورل کېږي.

افغانستان ۹۵ سلنه واردات خو ۵ سلنه صادارت لري:

دا چې د یوه هېواد د اقتصادي پرمختګ لپاره صادرات ډېر اړین دي، څه فکر کوي چې افغانستان به وکولای شي د چین په څېر له ستر اقتصادي ځواک سره په سوداګرۍ کې د وارداتو تر څنګ په خپلو صادراتو کې هم زیاتوالی رامنځته کړي؟

د کابل پوهنتون د اقتصاد پوهنځي استاد حسیب الله مؤحد وایي: "فکر نه کوم چې افغانستان دې وکولای شي د صادراتو او وارداتو تر منځ واټن را کم کړي او متناسب بیلانس رامنځته کړي." ځکه د نومورې په وینا افغانستان اوس مهال د صادراتو او وارداتو تر منځ ستر کسر لري او له ۹۲ سلنه زیات واردات ترسره کېږي.

د اقتصاد پوهنځي دا استاد باور لري چې په اوسني حالت کې چې په خبره یې افغانستان د اقتصاد په برخه کې روښانه ستراتیژي نه لري، ډېره ستونزمنه ده چې د وارداتو او صادراتو تر منځ واټن را کم شي او داخلي تولیدات زیات شي.

نومورې ټېنګار کوي چې اوس مهال چې افغانستان د نړیوالې سوداګرۍ سازمان غړیتوب هم ترلاسه کړي، باید د مالیو په برخه کې چې کومې آسانتیاوې شتون لري هغه وکارول شي.

بـل اقتصـادي کـارپوه او د سـلام خصـوصي او پکتيـا پوهنتـون اسـتاد محمـد يـونس ابراهيمـي څرګندوي: دا چې د يـو هېواد د وارداتـو کچـه نظر صـادراتو تـه لـوړه وي پـه دې معنـا ده چې د هغـه هېواد اقتصاد کمزوری دي.

د نومـوړي پـه بـاور کـه افغانسـتان د اوس پـه شـان بيـا هـم لـه چـين سره پـه سـوداګری کـې پـر وارداتـو ډېره تکيـه وکـړي، دا د هېواد د اقتصـاد پـه ګټـه نـه ده، ښـاغلی ابراهيمـي ټېنګـار کـوي چـې بايـد د وارداتـو تـر څنګ افغانسـتان نـورو هېوادونـو تـه صادرات هم ولري.

دا کارپوه بـاور لـري چې بايـد پـه ټولـه کـې افغانـان (حکومـت، سـوداګر او عـام خلـک) جـدي کـار وکـړي تـر څـو پـه کـرار کـرار د وارداتـو او صـادراتو تـر منځ د متناسـب بـېلانس پـه رامنځتـه کېـدو کـې هـر چا خپل مسؤوليت اداء کړی وي.

د سـوداګری او صـنايعو خونـو مطبوعـاتي مسـؤول صـيام الـدين پسرلـی بيـا د صـادراتو زيـاتول پـه داخـلي حالـت پـورې اړونـد ګڼـي او وايـي: کـه امنيـت نښـه وي، د کرهنيـزو محصـولاتو کچـه لـوړه شي او د صـنايعو برخـه کـې هـم لازم کـار وشي، پـه پايلـه کـې يـې د داخـلي توليـداتو کچـه لـوړېږي چې لـه يـوې خـوا بـه هېواد د ځينـو توکيـو لـه اړخـه په ځان بسيا شي او لـه بلې خـوا بـه خپـل توليـدات نورو هېوادونو ته هم صادر کړي.

نومـوړی وايـي: پـه خواشـينی سره افغانسـتان يـو مصرـفي او وارداتي هېـواد دي او ۹۵ سـلنه واردات لـرو او يـوازې ۵ سـلنه صـادرات چـې پـه بـاور يـې بايـد د دې دواړو تـر منځ لازم بـېلانس رامنځتـه شي. د ښـاغلي پسرلـي پـه انـد: د دې لپـاره اړينـه ده چـې خپـل داخـلي صـنعت تـه وده ورکـړل شي، حکومـت لـه خصـوصي سـکتور سره مرسـته وکـړئ، د پـانګوالو امنيـت ټېنګ کـړئ، زيربنـاوې ورغـوئ، قوانين سـاده کـړئ، فسـاد لـه منځـه يوسـئ چـې پـه نتيجـه کـې داخـلي توليـدات زيـاتېږي او کـولای شو نورو هېوادونو ته يې صادر کړو.

افغانسـتان دسـيمې پـر ټرانزيټـي پـل بدلېـدل، خيال که حقيقت!

دا چـې پـه وروسـتيو کـې پـه سـېمه کـې د ځينـو مهمـو پـروژو قراردادونـه لاسـليک شـول او د ځينـو بيـا سـاختماني کارونـه پيـل شـوي دي (لکـه د کاسـا يـک هـزار، ټاپی، بنـدر چابهـار، لـه چـين سره مسـتقېمې سـوداګريزې اړيکـې... او داسـې نـور) آيا فکـر کـوي چـې افغانسـتان پـه سـېمه کـې پـه يـو ټرانزيټي پل د بدليدو په حال کې دی؟

د کابـل پوهنتـون د اقتصـاد پـوهنځي اسـتاد حسـيب الله مؤحـد وايـي: "زمـا پـه نظـر دا يـو ډول خيـال تـه ورتـه دی او دا يـوه هيلـه ده چـې افغانسـتان د منځنـی آسـيا، او جنـوبي هغـې تـر منځ د يـو ترانزيټـي دهليـز او پـل پـه توګـه مطـرح کېږي."

نومـوړی زيـاتوي: کلـه چـې دا هيلـه لـرو چـې افغانسـتان د جنـوبي او منځنـی آسـيا تـر منځ د ټرانزيټـي پـل پـه توګـه څرګنـد شي، لـومړنی اړيـن عنصر امنيـت دي، پـه داسـې حـال کـې چـې اوس مهـال ډېـری ولايتونـه او ولسـوالی لـه جـدي ګـواښ سره مـخ دي او ځينـې يـې سـقوط شـوې دي چـې پـه دې اسـاس څـوک زړه نـه ښـه کـوي چـې پـه داسـې حـال کـې لـه افغانسـتان څخـه تـوکي انتقـال کړي.

د ښـاغلي مؤحـد پـه وينـا: لـه بـل لـوری افغانسـتان کـې زيـر بنـاوې شـتون نـه لـري، معيـاري لـويې لارې نـه‌شـته، د اوسـپنې پټلـی نـه ده جـوړه شـوې، نـو پـه داسـې حـال کـې ځنګـه ويـلای شـو چـې افغانسـتان پـه سـېمه کـې د ټرانزيټي پل په توګه څرګندېږي.

بـل اقتصـادي کـارپوه او د سـلام خصـوصي پوهنتـون اسـتاد محمـد يـونس ابراهيمـي سره لـه دې چـې وايـي دا د هـر افغـان هيلـه او آرزو ده چـې پـه دې سره د افغانسـتان اقتصـاد پيـاوړی، پـر خپلـو پښـو ولاړ او د نـورو لـه احتيـاج نـه خلاصـېږي، خـو د ښـاغلي ابراهيمـي پـه وينـا اوس مهـال پـه هېـواد کې حالات ورځ تر بلې خرابېږي.

د دې اقتصـادي کـارپوه پـه وينـا: د اقتصـادي ودې او پرمختـګ لپـاره امنيـت ډېـر اړيـن دي چـې پـه خواشـېنی سره اوس مهـال افغانسـتان لـه هغـه نـه بـرخمن نـه دی او تـر څـو چـې امنيـت نـه وي دا ډول پـروژې عمـلي کېـدل لـه سـتونزو سره مـخ کېږي.

د سـوداګری او صـنايع خونـو مطبوعـاتي مسـؤول صـيام الـدين پسرلی بـاور لـري چـې د لويـو پـروژو تطبيـق او عمـلي کېـدل د افغانسـتان پـر داخـلي توليـداتو، بهرنـی سـوداګری، ټرانزيـت او د نړيوالـو پـانګوالو پـه جلـب و جـذب کـې فـوق العـاده اغېـز لري.

د دې سـوال پـه ځـواب کـې چـې اوس مهـال چـې لـه چـين سره نـوې تجـارتي اړيکـې پيـل شـوې دي لـه چـين نـه کـوم تـوکي او اجنـاس افغانسـتان تـه واردېـږي؟ د سـوداګری او صـنايعو خونـو مطبوعـاتي مسـؤول صـيام الـدين پسرلی وايـي: "لـه چـين نـه بېلابېـل تـوکي او اجنـاس واردېـږي لکـه (سـاختماني مـواد، د ډيکوريشـن پـورې اړونـد آرايشـي مـواد، غـذايي مـواد، الکترونيکـي مـواد او ځينې نور مواد."

ښـاغلی پسرلی زيـاتوي: د وارداتـو پـه مقابـل کـې صـادارت هـم لـرو، لکـه کرهنيـز محصـولات، پـه ځـانګړي ډول: زغفـران، قيمتـي او نيمـه قيمتـي ډېرې، وچې او تازه ميوې او نور چين ته صادروو.

د يـادولو ده چـې د افغانسـتان سـوداګری لـه ګاونډيو هېوادونـو سره د سياسـي اړيکـو پـر خـړ پـړ کېـدو لـه ګڼـو سـتونزو سره مـخ کېږي. پاکسـتان او ايـران پـه بېلابېلـو پلمـو د افغـان سـوداګرو تـوکي پـه ورځـو ورځـو ځنـډوي چـې ډېـر کلـه ورتـه درانـه زيانونـه هـم اړوي، پـه تـازه اقـدام کـې پاکسـتان د سـپين بولـدک چمـن لاره د افغـان سـوداګرو پـر مـخ تړلـې او پـه ميليـاردو ډالـر زيـان يـې ور اړولـی دی، چـې پـه داسـې حـال کـې بـه لـه چـين سره مخـامخ سـوداګريزې اړيکـې تـر ډېـره د افغانـانو پـه ګټه وي.

فضایل ده روز اول ماه ذوالحجة و مسایل قربانی

الله متعال برای بنده‌گان مؤمن و صالح خویش در طول سال، روزهای را مشخص کرده، که انجام اعمال صالحه در آن روزها، از اجر و ثواب بیش‌تری نسبت به سایر روزهای سال، برخوردار است و یکی از این مراسیم خیر، ده روز اول ماه ذوالحجة است.

در فضیلت و بزرگی این دهه‌ی مبارك، دلایلی بسیاری از قرآن و سنت وارد شده است، که ما به تعدادی از آن‌ها درین مقال اشاره می‌کنیم:

۱ الله سبحانه و تعالی می‌فرماید:{وَالفَجرِ وَلَیالٍ عَشر} [الفجر/۲ ۱]

"قسم به سپیده دم و قسم به شب های ده‌گانه"

ابن کثیر رحمة الله، در تفسیر خود می‌گوید: منظور از این ده شب و ده روز، ده شب و ده روز اول ماه ذو الحجة است؛ همانطوری که، ابن عباس- رضی الله عنهما ، و ابن زبیر -رضی الله عنهما -و مجاهد و دیگران گفته اند. (رواه البخاری)

۲ و همچنین از ابن عباس- رضی الله عنهما روایت است، که: رسول الله- صلی الله علیه و آله وسلم -فرمود: «هیچ ایامی نیست که نزد الله سبحانه و تعالی عمل صالح در آن، محبوب‌تر از این ایام باشه» گفتند: و حتا جهاد در راه الله جل جلاله هم نه؟ فرمود: « نه جهاد در راه الله! مگر، شخصی که با جان و مال خود خارج شود و هیچ کدام‌شان را برنگرداند».

۳ و الله سبحانه و تعالی می‌فرماید:{وَیَذکُرُوا اسم اللهِ فِی أَیَام مَّعلُومات} [الحج/۲۸] (و نام الله را یاد کنند در روزهای مشخص)

ابن عباس- رضی الله عنهما در تفسیر این آیت می‌فرماید: یعنی روزهای ده‌گانه ذو الحجة(تفسیر ابن کثیر)

۴ و از ابن عمر- رضی الله عنهما روایت است که رسول الله- صلی الله علیه و سلم- فرمودند: «هیچ ایامی نیست که عمل صالح در آن محبوب‌تر از این ایام ده‌گانه باشد؛ پس، در آن‌ها بسیار تهلیل (لا اله الا الله) و تکبیر (الله اکبر) و تحمید (الحمدلله) بگویید» (رواه احمد).

۵ سعید بن جبیر رحمة الله (راوی حدیث دوم از ابن عباس) وقتی‌که دهه‌ی ذی الحجة داخل می‌شد، تا جایی در عبادت تلاش می‌کرد که توانش به پایان می‌رسید.(رواه الدارمی)

۶ همچنین ابن حجر عسقلانی، در فتح‌الباری (شرح صحیح بخاری) می‌فرماید: و آنچه در فضیلت و برتری ایام ذی الحجة نمایان است، جمع شدن تمام عبادات در این مناسبت است؛ یعنی: نماز و روزه و صدقه و حج، و... در هیچ مناسبت دیگری چنین نیست.

آنچه انجام دادن آن در این دهه مستحب است:

۱ نماز: در این ایام زود رفتن برای انجام فرائض در مسجد و بسیار انجام دادن نوافل مستحب است، زیرا این اعمال، از بهترین اعمال است.

۲ روزه: از هنیده بن خالد- رضی الله عنه- از همسرش رضی الله عنها و همسرش از برخی از همسران رسول الله -صلی الله علیه و سلم - روایت می‌کند که«رسول الله -صلی الله علیه و سلم -نهم ذی الحجة و روز عاشورا و سه روز از هر ماه را روزه می گرفت». (رواه أحمد و أبوداود و النسائی)

امام نووی رحمة الله درباره‌ی روزه‌ی ایام ده گانه می‌فرماید: روزه آن جداً مستحب است.

۳ تکبیر و تهلیل و تحمید: به دلیل آنچه در حدیث ابن عمر- رضی الله عنهما گذشت، وارد شده است:«پس در این روزها (روزهای دهگانه) بسیار تهلیل و تکبیر و تحمید بگویید».

و امام بخاری رحمة الله علیه می‌فرماید:«ابن عمر و ابوهریره- رضی الله عنهما در روزهای ده‌گانه وارد بازار می‌شدند و تکبیر می‌گفتند و مردم به تکبیر آنها تکبیر می‌گفتند» و همچنین امام بخاری می‌فرماید:«عمر بن الخطاب- رضی الله عنه- در قبه اش (در منا)، تکبیر می‌گفت و اهل مسجد تکبیر او را می‌شنیدند و تکبیر می‌گفتند و مردم در بازار، به تکبیر آن‌ها تکبیر می‌گفتند؛ چنانکه: منا بر اثر تکبیر آن‌ها به لرزه می‌افتاد».

و عادت ابن عمر- رضی الله تعالی عنهما این بود، که در این ایام، در منا و قبل از نمازها و در رختخواب و خیمه اش و حتا در مجلسش و در حال راه رفتنش تکبیر می‌گفت و مستحب این است که تکبیر به صدای بلند باشد. به دلیل فعل عمربن الخطاب و ابن عمر و ابی هریره- رضی الله عنهما .

شایسته است که ما مسلمانان، این سنت فراموش شده را که متأسفانه حتا، در بین اهل صلاح و خیر به فراموشی سپرده شده است، به مانند آنچه در میان سلف صالح مان بود، زنده کنیم.

طریقه‌ی تکبیر گفتن:

الف) الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر کبیرا

ب) الله اکبر، الله اکبر، لا اله الا الله، و الله اکبر، الله اکبر، و لله الحمد.

ج) الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر، لا اله الا الله، و الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر، و لله الحمد.

۴ روزه‌ی روز عرفه: روزه‌ی عرفه به دلیل آنچه از رسول الله -صلی الله علیه و سلم -درین مورد به

ثبوت رسیده است، مستحب است. رسول الله ـ صلی الله علیه و سلم ـ می‌فرماید:
«(ثـواب) آن را نـزد الله جـل جلالـه، اینگونـه احتساب مـی‌کنم، که کفاره‌ی گناهان سال قبل و سال بعدش باشد» (رواه مسلم).
امـا، هـر کـس کـه خـود در صـحرای عرفـه حـاضر باشـد (یعنـی خـود حـاجی باشـد)، روزه بـرایش مستحب نیست زیرا: رسول الله ـ صلی الله علیه و سلم ـ در حالی کـه روزه نبـود، در عرفـه وقـوف نمود.
• فضـیلت روز نحـر (قربـانی): بسـیاری از مسـلمانان، از عظمـت و بزرگـی ایـن روز، غفلـت مـی‌ورزنـد حـال آنکـه برخـی از علـما بـر ایـن نظـر هسـتند کـه ایـن روز، بگونـه‌ی مطلـق بهـترین روز سـال اسـت حتـا بهـتر از روز عرفـه. ابـن قـیم رحمـة الله مـی‌فرمایـد: (بهـترین روزهـا نـزد خداونـد جـل جلالـه ، روز نحـر اسـت کـه هـمان روز حـج اکـبر اسـت). چنانکـه در سـنن ابـی داود از رسـول الله صـلی الله علیـه و سـلم روایـت اسـت کـه فرمـود: «بـزرگ‌تـرین ایـام نـزد الله سـبحانه و تعـالی روز نحـر اسـت و پـس از آن روز قَـر» و روز قـر یعنـی روز استقرار در منا، که روز ۱۱ ذی الحجة است .
چگونه به استقبال این مواسم خیر برویم؟
۱ شایسته است انسان مسلمان با توبه‌ی نصوح و صادقانه و برگشـتن از گناهـان و تـرك آن‌هـا، بـه اسـتقبال ایـن مواسـم خیـر بـرود زیـرا، ایـن گناهـان اسـت کـه انسـان را از فضـل پروردگـار محـروم می‌سازد.
۲ همچنـین بایـد بـا عـزم صـادق و جـدی بـرای اغتنـام ایـن فرصـت‌هـا از ایـن مواسـم مبـارک، اسـتقبال کنـیم و هـر کـه بـا خداونـد صـدق ورزد، خداوند نیز، او را تصدیق خواهد کرد.
{وَالَّـذِينَ جَاهَـدُوا فِينَـا لَنَهـدِيَنَّهُم سُـبُلَنَا وَإِنَّ اللهَ لَمَعَ المُحسِنين} [العنكبوت/٦٩]
"و کسـانی کـه در راه مـا جهـاد کردنـد، بـه یقـین آن‌ها را به راه‌های خویش هدایت خواهیم کرد."
پـس تـا فرصـت هسـت، بایـد از آن اسـتفاده بـبریم. خداونـد مـا را بـر قـدردانی ایـن موسـم وسـایر موسم‌های خیر و برکت موفق بدارد.
برخی از احکام قربانی:
اصل در قربـانی آن اسـت کـه، بـرای زنـده‌هـا مشـروع اسـت چنـان‌کـه رسـول الله صـلی الله علیـه و سـلم ـ و اصحابش، بـرای خـود و خـانواده‌ی شـان، قربـانی مـی‌کردنـد؛ امـا اینکـه برخـی از مـردم گـمان مـی‌کننـد کـه قربـانی تنهـا بـرای مـرده گـان اسـت، صحیح نیست و اصل و اساسی ندارد.
اما قربانی برای مردگان، سه حالت دارد:
۱ بـه همـراه زنـده‌گـان بـرای آنهـا نیـز قربـانی شـود؛ ماننـد ایـن‌کـه فـرد بـرای خـود و خـانواده اش قربـانی کنـد و قصـدش زنـده‌ها ومردگـان (خویشـاوندانش کـه فـوت نمـوده انـد)، باشـد و دلیـل ایـن قـول، قربـانی کـردن رسـول الله صـلی الله علیـه و سـلم ، بـرای خـود و خـانواده اش اسـت؛ در حـالی کـه برخی از خانواده‌ی او فوت کرده بودند.
۲ ایـن‌کـه فـرد بـر اسـاس وصـیت متـوفی بـرای او قربانی کند.
۳ اینکـه فـرد بـه عنـوان صـدقه بـرای امـوات بطـور مسـتقل قربـانی کنـد: و ایـن جـایز اسـت و فقهـای حنبلـی تقریـر نمـوده انـد کـه ثـواب آن بـه متـوفی مـی‌رسـد (بـا قیـاس بـر صـدقه)؛اما آنچـه مشـخص اسـت، ایـن نـوع قربـانی سـنت و مسـتحب نیسـت بـه دلیـل ایـن‌کـه رسـول الله ـ صـلی الله علیـه و سـلم ـ بـرای هیچکـدام از درگذشـته‌گـانش بـه طـور خصوصـی قربـانی نکـرده اسـت. نـه بـرای حمـزه سـید الشـهداء رضـی الله عنـه و نـه بـرای فرزنـدانش کـه قبـل از او وفـات کردنـد و نـه بـرای همسـرش ام المـؤمنین خدیجـه رضـی الله عنهـا کـه از محبـوب‌تـرین همسـرانش بـود. و از هـیچ‌کـدام از اصـحاب پیـامبر رضـی الله عـنهم اجمعیـن روایـت نشـده کـه بـرای یکـی از بسـته‌گـان متوفـای خـود، بطـور خصوصـی قربـانی کـرده باشـند. همچنـین، کـاری کـه برخـی از مـردم انجـام مـی‌دهنـد و سـال اول وفـات میـت بـرایش قربـانی مـی‌کننـد و اعتقـاد دارنـد کـه در ایـن قربـانی نبایـد هیچ‌کـس را شـریک نمـود، صـحیح نیسـت. شـاید اگـر آن‌هـا مـی‌دانسـتند کـه مـی‌تـوان از جانـب خـود و خـانواده‌ی خـود، چـه زنـده‌گـان و چـه رفتـه‌گـان قربانی نمود، چنین نمی‌کردند.
آنچه نباید شخص قربانی کننده انجام دهد:
اگـر شخصـی نیـت قربـانی کـرد و مـاه ذی الحجـة (چـه بـا رویـت هـلال و چـه بـا تکمیـل مـاه ذی القعـده) وارد شـد؛ بـر او حـرام مـی‌شـود کـه مـوی خـود را کوتـاه کنـد و یـا چیـزی از آن کـم کنـد و یـا نـاخن خـود را بگیـرد و یـا هـر چیـزی از پوسـت خـود بگیـرد تـا ایـن‌کـه قربـانی را انجـام دهـد. زیـرا، در حـدیث ام السـلمة رضـی الله عنهـا از رسـول الله ـ صـلی الله علیـه و سـلم ـ روایـت شـده، کـه ایشـان فرمودنـد«اگـر مـاه ذی الحجـة وارد شـد و یکـی از شـما خواسـت قربـانی کنـد، مـو و نـاخن‌هـایش را نگـه دارد [کوتـاه نکنـد]» (رواه أحمـد و مسـلم) و در لفـظ دیگـر حـدیث: «پـس چیـزی از مـو و پوسـتش نگیـرد تـا قربـانی کنـه» و اگـر در وسـط دهـه‌ی ذی الحجـة نیـت قربـانی کـرد، از زمـان نیـت ایـن کارهـا بـر او ممنـوع مـی‌شـود و اگـر قبـل از نیـت، مـو و یـا ناخن خود را کوتاه کرده بر او اشکالی نیست.
حکمت این نهی:
از آنجـا کـه قربـانی کننـده در برخـی از اعـمال نسـک یعنـی قربـانی بـرای الله بـا حاجیـان مشـارکت کـرده اسـت، در برخـی از خصوصـیت‌هـای احـرام نیـز، بـا آن‌هـا شـریک مـی‌شـود؛ ماننـد: ممنـوع بـودن گـرفتن مـو و نـاخن و ... امـا، خـانواده‌ی او مـی‌تواننـد این کارها را انجام دهند.
و ایـن حکـم خـاص قربـانی کننـده اسـت و بـه خـانواده و کسـانی کـه او از طـرف آن‌هـا قربـانی مـی‌کنـد، تعلـق نمـی‌گیـرد زیـرا، رسـول الله ـ صـلی الله علیه و سلم ـ می‌فرماید:
«هـر کـدام از شـما کـه خواسـت قربـانی کنـد ..» و همچنـین از او روایـت شـده کـه از طـرف اهـل بیـتش قربـانی مـی‌کـرد؛ امـا، روایـت نشـده کـه بـه آنـان، دستور امساک از این موارد را داده باشد.
ولـی اگـر شخصـی، کـه نیـت قربـانی دارد چیـزی از مـو یـا نـاخن و یـا پوسـتش گرفـت، گنـاه‌کار اسـت و بایـد بـه سـوی الله توبـه نمایـد و دیگـر تکـرار نکنـد و کفـاره‌ی بـر او نیسـت و هـیچ امـری بـر او تعلـق نمـی‌گیـرد. و اگـر از روی فراموشـی یـا جهـل، یـا بـدون قصـد ایـن امـور از او صـورت گرفـت، گنـاهی بـر او نیسـت. وهمچنـان، اگـر مجبـور شـد بـه علتـی ایـن امـور را انجـام دهـد؛ مـثلا: اگـر نـاخنش شکسـت و راهـی جـز کوتـاه کـردن آن نبـود، یـا بـرای مـداوای زخـم موجـود در سر مجبـور بـه تراشـیدن سر شـد، و ایـن‌گونـه مـوارد، بـازهم گنـاهی بـر او نیست.

اریکی: habibi@eslahonline.net

گلبرگهای ادب

خواهرم از نتیجه رفاقت با بدان بترس

با خوبان همنشین باش که به بزرگی می‌رسی و نام نیکی کسب می‌کنی؛ از این رو مامون می گوید: برادران سه گونه اند: یکی مانند غذا است که به آن نیازمندی، دیگری مانند دواست که گاهی به آن محتاج می شویم؛ سومی مانند بیماری است که هیچ نیازی به آن نداریم. اما بنده با آن آزموده می شود و او کسی است که هیچ نفعی در آن نیست.

خواهرم: پس از رفیق بد دوری کن؛ چون آنها مایه ی تباهی و نابودی و هدر رفتن اوقات و عمرها هستند. چه بسا دختر پاکی که دوستان بد او را در دام گناه انداخته اند و بر دامنش لکه ننگ را نشانده‌اند! و چه بسا دختر جوانی که او را در دام‌های مواد مخدر انداخته اند و کارش به رسوایی کشیده است و خانواده اش او را خوار کرده اند و چه بسا دختر جوانی که کارهای زشت را به او پیشنهاد کرده اند و وقتی رد کرده است با مکر و حیله و آگاهی از گذشته اش مصیبت‌هایی را برای او در میان خانواده اش درست کرده‌اند.

و خیلی چیزهای دیگر... پس خواهرم از نتیجه رفاقت با بدان بترس؛ زیرا این راهی به سوی هلاکت و آتش است.

وقتی فردی بهشتی وارد مجلس پیامبر شد...

رسول الله صل الله علیه وسلم، روزی نزد یاران فرمودند: «اینک فرد بهشتی یی، وارد می شود، و بعداً فردی که ظاهراً آدم عادی به نظر می رسید وارد شد، یکی از صحابه که شیفتهٔ بهشت بود، با تصمیم گرفت تا به خاطر معلوم کردن این که وی چه عملی دارد که چنین مژدهٔ صریحی در حق وی داده می شود، و به وی و کسانی مثل او نه. سخن کوتاه این که بعد از سه روز همراهی شبانه روزی با وی، کدام چیزی که دلالت بر برتری وی از دیگر صحابه نماید، نمایان نشد و مسأله را به وی گفته و از وی خواست تا به وی بگوید: به کدام عملش مستحق چنین مژدهٔ بزرگی از جانب پیامبر صلی الله علیه وسلم شده است. وی گفت: تو دیدی که من از شما فرقی ندارم اما عادت دارم که هرشب که می خواهم بخوابم، به اندرون خویش مراجعه کرده و تا دل از کینهٔ اهل ایمان پاک نکرده و از صفایی قلب مطمئن نشوم نمی خوابم. آن گاه آن صحابه دانست که از اثر همین صفت بوده است که رسول الله صلی الله علیه و سلم چنین مژدهٔ عظیمی در حق وی دادند.

ایامی که مانند ندارد

بلی! با نو شدن ماه ذوالحجه، تجليات رحمت بي‌شمار الله جل جلاله تمام آفاق را پر می کند و هر کسی به قدر شایستگی یی که از خود نشان دهد و توفیقی که نصیبش شود، از آن مستفید مي‌شود. پیامبر اسلام صل الله علیه وسلم مژدهٔ بسیار بزرگی را براي امت شان مي‌دهند که براستی تشنه‌گان معنویت ازآن به وجد می آیند؛ چنان‌چه ابن عباس رضی الله عنه از آن حضرت صلی الله علیه وسلم روایت می کند که فرمودند: «هیچ ایامی در سال نیست که عمل صالح در آن، نزدالله جل جلاله از عمل صالح این ده روز ذوالحجه محبوب تر باشه». صحابه پرسیدند: «جهاد در راه خداوند[در دیگر روزهای سال] چگونه؟ (آیا آن هم به ارزش اعمال صالح این ایام نمیرسد؟)» فرمودند: «نه خیر؛ مگر مجاهدی که با جان و مال در راه خدا بیرون شود و با هیچ‌یک بر نگردد» (روایت ازصحیح بخاري)

و فضیلت این ایام، از آیات قرآن نیز دانسته می شود، چنان چه الله جل جلاله در آغاز سورهٔ«الفجر» می فرماید: «وَالْفَجْرِ وَلَيَالٍ عَشْرٍ» (به سپیده‌دم (صبحگاهان) و به شبهای دهگانه سوگند!) ابن کثیر رحمه الله در تفسیر خود می گوید: منظور از این ده شب، ده شبانه روز اول ذی الحجه است همانطور که ابن عباس و ابن زبیر رضی الله عنهما و مجاهد و دیگران گفته اند.

ما همه یکی هستیم

محفل اجتماعی نماز عید که طی آن خورد و بزرگ افراد مختلف از رنگ ها، نسل ها، قبایل و اقوام مختلف و مسلمانانی متعلق به هر طبقه جمع می شوند، روحیه اتحاد واتفاق ذات البینی را تقویت می دهد ودردل های مسلمانان این احساس پدید می آید که ما ازهم جدا نیستیم این احساس که ماهمه برادریم،خدای مایکیست، رسول ما یکیست، قبله ما یکیست ، قرآن ما یکیست، دین و آئین ما یکیست وما جزئی از یک امت بزرگ جهانی هستیم که با شعار و فاداری به خداوند و اطاعت و پیروی از رسول الله صلی الله علیه وسلم به جود آمده است ما نباید از همدیگر جدا باشیم و نباید ازهمدیگر نفرت کنیم که هدف و پیغام عید فطر همین است .

چلوونکی: عبدالرزاق حبیبي

ومعلوماتي

د قربانۍ پرمهال بايد څه وويل شي؟

د رسول الله سنت طريقه دا وه چې قرباني به يې د لمانځه په ځای (مصلی) کې کوله، ابو داود له جابر رضی الله عنه نه روایت کړی وایي: رسول الله صلی الله علیه وسلم د لوی اختر په ورځ دوه پسونه چې ښه چاغ، ښکرور او تکړه وه ذبح کړل، کله يې چې د ذبحې له پاره ځملول و يې فرمایل: ((وجهت وجهي للذي فطر السموات والأرض حنيفا و ما أنا من المشركين، إن صلاتي و نسكي و محياي و مماتي لله رب العالمين، لا شريک له و بذلک أمرت و أنا أول المسلمين، اللهم منک و لک عن محمد و أمته بسم الله و الله اکبر: مخ مې په حق او نیغه لاره د هغه ذات په لوري دی چې زمکې او آسمانونه يې پیدا کړي، زه د مشرکانو له ډلې څخه نه یم، زما لمونځ، قرباني، ژوند او مرګ د هغه الله تعالی له پاره دي چې د عالمیانو پالونکی دی، هغه شریک نه لري، په هم دې مأمور شوی یم او زه لومړنی مسلمان یم، اې ربه! ستا له لورې ستا په کرم دا (قرباني) د محمد صلی الله علیه وسلم او د هغه د امت له لورې ستا له پاره ده، د الله تعالی په نامه، الله اکبر)).

دا يې ووېل او چاړه يې ورباندې راکش کړه. رسول الله صلی الله علیه وسلم امر کړی دی چې ذبح باید په ښې طریقې سره وشي، هر څوک چې ذبح کوي او یا څوک وژني(قصاصوي) يې باید په غوره طریقه يې ذبح کړي او فرمایلي يې دي چې الله تعالی په هر څه کې د نېکۍ امر کړی دی. رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت دا ؤ چې پسه د یوه سړي او د هغه د فامیل له پلوه د قربانۍ له پاره کافي دی.

په هر ویښته سترہ نیکي

صحابه کرامو د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه د قربانۍ په هکله پوښتنه وکړه چې: دا قرباني څه شی ده؟

هغه مبارک علیه السلام وفرمایل: دا ستاسو د پلار ابراهیم علیه السلام سنت دي.

هغوی پوښتنه وکړه: مونږ ته پدې څه راکول کېږي؟

هغه علیه السلام ووېل: ستاسو لپاره د دې د هر ویښته په سر یوه نېکي ده.

قرباني په اسلام کی دومره اهمیت لري چې د دی په هکله ابو هریرة رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه و سلم څخه روایت کوي چې: څوک طاقت لري او بیا هم قرباني ونکړي نو هغه دې زمونږ عیدګاه ته نه راځي.

لس ورځې چې تر جهاد هم غوره دي...

حضرت ابن عباس رضی الله عنه څخه روایت دی چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی چې بله هېڅ ورځ داسی نشته چې نېک عمل پکې الله ته دومره خوښ وي لکه په دې لسو ورځو کې، صحابه کرامو عرض وکړو، یا رسول الله: جهاد هم د دې ورځو دعمل برابر ندی؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل هو جهاد هم پدی ورځو کې د شوي نېک عمل برابر ندی، مګر هغه سړی چې ځان او مال دواړه واخلي جهاد ته ولاړشي او بېرته یوهم رانه وړي دواړه قربان کړي (شهید شي).

که غواړئ چې د دې ورځو فضیلت مو په ذهن کې پاتې شي نو لاندې حدیث په غور سره ولولئ او بیا يې مخکیني حدیث سره مقایسه کړئ.

ابو هریره د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه روایت کړی فرمایي: یوه ورځ یو سړی رسول الله ته راغی او ویې ویل: داسې عمل ما ته را په ګوته کړي چې د جهاد سره په ثواب کې برابر وي؟ هغه ورته وویل: چې داسې عمل نه وینم چې په ثواب کې د جهاد برابروي. بیا يې ورته وویل چې: آیا داسې کولي شي چې کله مجاهد له کور ووځي او ته خپل جومات ته ننوځي او دومره لمونځ وکړي چې ستړي نشې او پرله پسې روژه ونیسي- او ماته يې نه کړي) هغه وویل چې دا څوک کولي شي؟ او په دې لس ورځو کې د نېک عمل کولو ثواب تر جهاد کولو هم زیات دي. بخاري ومسلم

هغه حیوانات چې قرباني پرې جایز نه ده په لاندې توګه دي:

١ (هغه څاروی چې په دواړو یا یوه سترګه ړوند وي اوکه لږه اندازه يې نظر کم وي نو قرباني ورباندې روا ده او که نیمایي او یا له دې څخه زیاته اندازه نظرېې له منځه تللی وي بیا قرباني ورباندې نه کېږي.

٢ (دا چې څاروی په پوره توګه په پښه باندې ګوډ وي او که دومره اندازه ګوډ وي چې د حلالې ځای ته په خپله تلای شي او سوم لګولای شي بیا قرباني ورباندې روا ده.

٣ (داچې څاروی ډېر خوار وي، په داسې توګه چې د قربانۍ ځای ته هم نشي تلای.

٤ (چې ټول غاښونه یا اکثره برخه غاښونه يې پریوتي او یا له سره را شنه شوي نه وي او که اکثره غا ښونه يې موجود وي نو بیا قرباني ورباندې روا کېږي.

٥ (دا چې غوږ اولکی يې له ښخه او یایې دربیمه برخه له منځه تللی وي قرباني ورباندې نه کېږي او که چېرته واړه واړه غوږونه ولري نو بیا ورباندې قرباني روا کېږي، ځکه چې دا یو ډول څاروی دی چې واړه غوږونه لري.

٦ (هغه حیوان چې له چټلۍ پرته بل څه نه خوري.

٧) که د څاروي د ښکر پوښ له منځه تللی وي نو قرباني ورباندې روا ده او که چېرته يې له پوښه لاندې ښکر دربیمه برخه ماته وي نو بیا قرباني ورباندې نه کېږي. (مولوي امین الله ازره وال).

په افغانستان کې د امریکا متذبذبه تګلاره

د ستراتېژیکو او سیمه‌ییزو څېړنو مرکز

د ملي وحدت حکومت له جوړېدو وروسته، د امریکا متحده ایالاتو له افغانستانه د خپلو سرتېرو د ایستلو پروګرام څو ځله بدل کړ او اوس یې یو ځل بیا د خپلې زړې تګلارې خلاف، په هلمند او کندز ولایتونو کې د افغان امنیتي ځواکونو او طالبانو ترمنځ د تودې جګړې له کبله، خپل ځواکونه د جګړې ډګر ته استولي دي.

دا چې په ټولیز ډول په افغانستان کې د امریکا پوځي تګلاره څه ډول ده؟ ولې دا تګلاره له تذبذب سره مخ ده؟ او د جګړې ډګر ته د امریکایي ځواکونو بېرته ستنېدنه به پر افغان حکومت، د سولې بهیر او د جګړې پر ډګر څه اغېزې ولري؟ دلته پرې شننه کوو.

په افغانستان کې د امریکا د جګړې پراوونه

په ۲۰۰۰ کال کې په امریکا کې جمهوریت غوښتونکي واک ته ورسېدل او د دوی د پالیسۍ له مخې، په هر ځای کې چې د امریکا ګټې تر ګواښ لاندې وي او یا له کوم ځایه پر امریکا د برید احتمال وي، دوی باید هغه ګواښ مخکې له مخکې وځپي او له همدې کبله جورج ډبلیو بُش په ۲۰۰۱ او ۲۰۰۳ کلونو کې د افغانستان او عراق خونړۍ جګړې پیل کړې.

په ټولیز ډول د افغانستان د جګړې په تړاو د امریکا ستراتېژي له دریو پراوونو تېره شوه: په لومړي ګام کې یې ستراتېژي دا وه چې د طالبانو نظام رنګ او پر ځای یې یو نوی حکومت رامنځته کړي. کله چې طالبانو بیا جګړه پیل کړه، نو امریکا په دویم پړاو کې د دې چارې علاج د سرتېرو په زیاتولو سره وکړ. په درېیم پړاو کې، کله چې د امریکایانو تلفات زیات شول او په امریکا کې د افغانستان او عراق د جګړې پرضد غږونه راپورته شول، نو له کبله یې امریکا د ۲۰۱۱ کال په پای کې له افغانستانه د خپلو سرتېرو د ایستلو پروګرام پیل کړ.

امریکا د خپلو سرتېرو د ایستلو ترڅنګ په افغانستان کې د پوځي اډو ترلاسه کول غوښتل، چې دغه اډې بیا د ملي وحدت حکومت لخوا د امنیتي ټرونونو له لاسلیک کولو سره ورکړل شوې.

د اوباما متزلزله تګلاره

په افغانستان کې په لومړي ځل د امریکا ستراتیژي د ناامنیو له زیاتېدو او د جګړې له تودېدو سره د جورج ډبلیو بُش لخوا په ۲۰۰۶ کال کې بدله شوه او افغانستان ته یې نور سرتېري راواستول. هغه مهال بارک اوباما سناتور و او د عراق د جګړې پرځای یې د افغانستان پر جګړې ډېر ټینګار کاوه؛ ځکه د ده په اند له دغې سیمې څخه په امریکا بریدونه شوي وو او له همدغې سیمې څخه بیا هم پر امریکا د بریدونو احتمال شته دی.

کله چې په ۲۰۰۸ کال کې اوباما د امریکا ولسمشر شو، نو له یوې خوا یې په افغانستان کې د خپلو سرتېرو د زیاتولو اعلان وکړ او له بلې خوا یې له ۲۰۱۱ کال وروسته د خپلو سرتېرو د ایستلو پروګرام هم اعلان کړ.

په ۲۰۱۴ کال کې د ملي وحدت حکومت له جوړېدو سره سم، افغان حکومت له امریکا او ناټو سره امنیتي ټرونونه لاسلیک کړل او له مخې یې پربکړه وشوه، چې له ۲۰۱۴ کال وروسته به په افغانستان کې ۹۸۰۰ امریکایي او ۲۰۰۰ ناټو سرتېري پاتې کېږي او په ۲۰۱۶ کال کې به بیا دغه شمېره نیمایي ته راټیټېږي. دغه تګلاره بیا د ۲۰۱۵ کال په مارچ کې هغه مهال وځنډول شوه، چې کله افغان ولسمشر او اجرائیه رییس امریکا ته په سفر ولاړل. اوباما د خپلو سرتېرو د ایستلو پروسه لږ تم کړه او تر ۲۰۱۵ کال پورې یې د ۹۸۰۰ سرتېرو شمېرې پر ساتلو موافقه وکړه. وروسته کله چې د کندز ښار د طالبانو له خوا سقوط شو، نو اوباما خپله دغه تګلاره بیا بدله کړه او ویې ویل، چې د ۲۰۱۶ کال تر پایه به په افغانستان کې ۹۸۰۰ سرتېري ساتي او د ۲۰۱۷ کال په لومړۍ میاشت کې به بیا دغه شمېره ۵۵۰۰ ته راښکته کوي. مګر د ۲۰۱۶ کال په جولای میاشت کې اوباما یوځل بیا اعلان وکړ، چې د ۲۰۱۶ کال تر پایه به یوازې ۸۴۰۰ تنه سرتېري په افغانستان کې وساتي.

د اوباما د متزلزلې تګلارې عوامل

په افغانستان کې د ملي وحدت حکومت له جوړېدو وروسته بارک اوباما له افغانستانه د خپلو سرتېرو د ایستلو پروګرام څو ځله

وغځـاوه. د اوبامـا د افغـان تګـلارې د بدلېـدو ترشا لاندې عوامل رول لري:

• **د دیموکراتـانو ملاتـړ خپلـول**؛ لـه ۲۰۰۵ کـال وروسـته پـه عـراق او افغانسـتان کـې د امریکـایي پوځیـانو تلفـات زیـات شـول او پـه امریکـا کـې د دغـو دوو جګـړو پرضـد خلـک پـه تـدریج سره راپاڅېـدل. پـه ۲۰۰۸ کـال کـې ډیموکراتـانو د امریکـا لپـاره د دغـو دوو جګـړو د پـای تـه رسـولو تـر شـعار لانـدې ولسمشر-یزې ټـاکنې هـم وګټلې او د یـوې ځېرنـې لـه مخـې، ۷۳ سـلنه دیموکراتـانو لـه افغانسـتانه د خپلـو سرتېـرو د ژر تر ژره ایستلو دریځ درلود.

• **پـر کـرزي د فشـار آلـې پـه توګـه**؛ پـه ۲۰۰۹ کـال کـې د امریکـا او پـه ځـانګړې ډول د افغانسـتان او پاکسـتان لپـاره د امریکـا ځـانګړي اسـتازي ریچـارډ هـالبروک لـه‌خوا د افغانسـتان پـه ولسمشر-یزو ټـاکنو کـې د لاسـوهنو هڅـې او پـه افغانسـتان کـې د امریکـا د سـفیر آیکن‌بیـری پـټ ایمیـل چـې کـرزی یـې«غیـر سـتراتیژیک ملګـری» بللـی و او وروسـته بیـا د ویکـي لـیکس لخـوا افشـا شـو، د کابـل-واشـنګټن پـر اړیکـو ژوره اغبـزه وکـړه. د اړیکـو لـه خرابېـدو او وروسـته او بیـا د امنیتـي تـرون د نـه لاسـلیک کېـدو لـه کبلـه امریکا د خپلـو دغـو اعلانونـو پـر مـټ د فشـار آلـې په ډول کار واخیست.

• **د عـراق لـه تجربـې او د تـاریخ لـه ملامتیـا وېره**؛ که څـه هـم پـه امریکـا کـې اوبامـا د عـراق د جګـړې د ختمـوونکي او د افغانسـتان پـه جګـړه کـې د امریکـایي سرتېـرو د تلفـاتو د کمـونکي پـه توګـه یـادېږي؛ خـو داسـې نیـوکې هـم پـرې شـته دي، چـې پـه ۲۰۱۱ کـال کـې یـې یـو داسـې عـراق تـر شـا پرېښـود، چـې کـورنۍ جګـړه پکـې پیـل او داعـش ډلـې یـې ډېـرې سـیمې ونیـولې. لـه همـدې کبلـه اوس اوبامـا ښـایي اندېښـنه ولـري، چـې یـو داسـې افغانسـتان تـر شـا پـرې نـږدي، چـې یـا وسـله‌والې ډلـې پکـې واک تـه ورسـېږي او او یا هم کورنۍ جګـړه پکـې ونښلي.

• **پـه سـیمه کـې ګټـې**؛ افغانسـتان د روسـیې او منځنـۍ آسـیا، ایـران، پاکسـتان او چـین تـرمنځ پـروت دی او جغرافیـایي موقعیـت یـې د ډېـر ارزښـت وړ دی. لـه تېـرو څـو کلونـو راهیسـې پـه دغـه سـیمه کـې یـو شـمېر بدلونونـه هـم راروان

دي، چـې لـه یـوې خـوا پکـې د روسـیې او امریکـا تـرمنځ د سـړې جګـړې بحـث بیـا سر راپورتـه کـړی او پـه عمـلي ډول د اوکـراین، جورجیـا او سـوریې پـه قضیـو کـې لـه یـو بـل سره مخ دي او لـه بلـې خـوا چـین هـم پـه سـیمه کـې خپلـې دوه مهمـې پـروژې د وړښـمو نـوې لاره او د چـین-پاکسـتان اقتصـادي حـوزې پـه لاره اچـولې دي. د دې ترځنـګ چـین هغـه هېـواد دی، چـې امریکـا یـې تـر ټولـو زیاتـه پـوروړې ده او اوسـمهال د چـین د جنـوبي سـمندرګي پـه قضیـه کـې هـم د چـین پرضـد بـلاک کـې ولاړه ده.

• **د څـو سـیمو تـرمنځ وېشـلې پاملرنـه او د لومړیتـوب تذبـذب**؛ اوسـمهال د امریکـا پاملرنـه د افغانسـتان، عـراق او سـوریې تـرمنځ وېشـل شـوې ده؛ ځکـه د عـراق، سـوریې او ایـران لـه کبلـه منځنـۍ ختیـځ روسـیې تـه هـم نـه شي پرېښـودلای (دغـه راز پـه ترکیـه کـې لـه ناکـامې کودتـا وروسـته انقـره هـم د روسـیې پـه لـور روانـه ده) او لـه بلـې خـوا لـه افغانسـتانه هـم پـه یـوه داسـې مهـال توجـه نـه شي اړولای چـې پـه دغـه سیمه کې ژور بدلونونه راروان دي.

د جګـړې ډګـر تـه د امریکایـانو سـتنېدنه او پر سوله او جګړه یې اغېزې

د شـته معلومـاتو لـه مخـې، تېـر کـال امریکـایي ځواکونـه د کنـدز د بېرتـه نیولـو پرمهـال د جګـړې ډګـر تـه ننوتـل؛ خـو وروسـته یـې د ۲۰۱۶ کـال تـر لـومړۍ میاشـتې پـورې بیـا د جګـړې پـه ډګـر کـې ډېـر رول نـه درلـود. البتـه پـه فبروري او اپریل میاشـتو کـې پـه غـربي ورځپـاڼو کـې داسـې راپورونـه هـم خپـاره شـول، چـې امریکـایي سرتېـري لـه ۲۰۱۴ کـال وروسـته یـو ځـل بیـا هلمند ته ستانه شوي دي.

د ۲۰۱۶ کـال د جـولای پـه ۱۳مـه د امریکـا دفـاع وزیـر اشـټن کـارټر افغانسـتان تـه راغـی او لـه افغـان ولسمشر- اشرف غنـي سره یـې پـه ګډه خبـري غونډه کـې وویـل، چـې لـه افغـان طالبـانو سره د جګـړې پـه موخـه امریکـایي ځواکونـو تـه نـوي اختیـارات ورکـړل شـوي. لـه دې وړانـدې امریکـایي ځواکونـو یـوازې هغـه مهـال د طالبـانو پرضـد عملیـات کـولای شـول، چـې غوښـتنه بـه تـرې وشـوه؛ خـو د دغـو اختیـاراتو لـه مخـې بـه لـه ګوابـونو مخکـې او یـا هـم د ګـوابـو د تشـخیص په صورت کې عملیات او هوایي بریدونه کوي.

تېـره اوونـۍ امریکـا هلمنـد تـه ۱۰۰ تنـه سرتېـري واسـتول، ترځـو لـه افغـان ځواکونـو سره د «روزنـې» پـه برخـه کـې مرسـته وکـړي؛ خـو یـو سرتېـری یـې د سـړک غـاړې مـاین چاودنـه کـې ووژل شو او یو یې هم ټپي شو.

کـه څـه هـم د جګـړې ډګـر تـه د امریکـایي او نـاټو ځواکونـو بېرتـه سـتنیدنه بـه د افغـان حکومـت روحیـه لـوړه او د حکومـت پـه انـد د امنیتـي ځواکونـو مـورال "لـوړ" کـړي؛ خـو د جګـړې او سولې پـه ډګـر کـې بـه ډېـرې بـدې اغېـزې ولـري. ځکـه وسـله‌والو طالبـانو هلمنـد تـه د امریکـایي سرتېـرو د بېرتـه سـتنیدلو پـه اړه اعلامیـه خپـره کـړې او دا بـه د دوی پـه لیکـو کـې جنګیـالیو تـه د جګـړې د دوام پلمـه او روحیـه پـه لاس ورکړي.

زخم‌ها، کم کم عفونی می‌شوند!

تأملی بر اضرارجراثیم‌های مهلک و عفونت‌های ملت برانداز استعمار

عبدالوهاب هائد

هر از گاهی اگر جای از بدن انسان معروض به جراحت شود و یا شخصی با بی‌احتیاطی خراشیده‌گی و یا زخمی، در قسمتی از بدن خویش ایجاد کند؛ آنگاه جراثیم‌ها و ویروس‌ها، بسیار به زودی از همان مجرای تازه باز شده وارد بدن گردیده، و باعث عفونی شدن و شدت زخم و درد شده، سرانجام بر بدن فرسودگی و آسیب فراتر از انتظار بار می‌آورد.

نوشته ام را با این موضوع، ازین رو آغاز کردم، که درین روزها، کشور مان دچار وضعیتی است که تعریفش در هیچ قاموسی نمی‌گنجد.

همان‌گونه که بدن انسان متشکل از اعضای مختلف است، ملت‌ها نیز، متشکل از اقوام، توده‌ها، نژادها و زبان‌های مختلف اند. همان‌گونه که بدن در صورت قرار گرفتن در سراسیمگی‌های روحی صدمه می‌بیند، ملت‌ها نیز، از سراسیمگی‌ها و پریشانی‌های روحی معروض به مصدومیت می‌شوند. آن‌گونه که بدن انسان تحت فشار زیاد از پا درمی‌آید و به ضعف می‌گراید، ملت‌ها نیز، از فشار بی‌حد از پا می‌افتند و به ضعف مواجه می‌شوند. درکل، آنگونه که جراثیم‌ها و ویروس‌های ذره بینی به روایت طب، بربدن ازهمان مجراها و منفذهای غیرمعمول و یا درزهای تازه ایجاد شده‌ی جلد وارد می‌شوند، ویروس‌ها و جراثیم‌های مهلک و انسانیت ستیز در میان توده‌های مردمی نیز، ازهمین مجراها و منفذهای ناشی از نفاق و درزهای ناشی ازکینه و کدورت و بد دلی، وارد کالبد واحد ملت‌ها می‌شوند و مایه‌ی آزار و ازیت ملت‌ها می‌گردند و نمونه‌های بارز آن، در کشور ما بسیار به خوبی ملموس و مشهود است.

به گفته‌ی سعدی:«بنی آدم اعضای یکدیگر اند // که در آفرینش، زیک جوهر اند - چو عضوی به درد آورد روزگار // دیگر عضوها را نماند قرار» ما برمصداق گفته‌ی سعدی که عمری اعضای همدیگر بودیم، حالا سالیانیست که ازهمین روزنه‌های خود ساخته و نفاق آورده به دشمنان سنگ‌دل و بدمایه‌ی دین و وطن اجازه داده ایم، تا وارد جا جای ازین کالبد واحد ملت ما شده و برخویش لانه بسازند و قشر- تولید کنند و ماهم توان مقابله با ایشان را، در کوتاه مدت و با پادزهرهای کم تأثیر و ایمان های حرص زده‌ی مان، نداشته باشیم.

معضله‌های چون: منازعات قومی، سمتی، زبانی و حتا حزبی، چنان ما را در خویش مصروف ساخته است، که موضوعات مهم و کلان کشوری را از یاد برده ایم. قبل از این‌که بدانیم نیاز مبرم این قوم و این سرزمین به چه چیزی بیشتر و حادتر است، به مسایلی چسبیده ایم، که حتا کمترین گرهی را هم، از کارهای بسته‌ی ما نمی‌گشاید. در دنیای امروز، کشورهای بزرگ استکباری و استعمارگر، برای این‌که بتوانند ملت‌ها را لقمه‌های دهن برابری برای خود بسازند، چند بحث خیلی نا شایسته و به درد نخوری را هشیارانه، به عنوان حربه های جدید به منظور تأمین منافع خود شان، در میان ملت‌های مسلمان و کشورهای اسلامی، مطرح کرده اند و به اضافه‌ی کشیدن مرزهای کاذب جغرافیایی، از آن نیز، خیلی به خوبی توانسته اند استفاده کنند. مباحثات حل ناشده‌ی مرزی، به عنوان اهرم فشار سیاسی در بیشتر از کشورهای جهان سوم، به حال خودش باقیست، که معضله‌های جدیدتری چون: هویت ملی (قومی)و زبانی را نیز، وارد تنورهای داغ منازعات امتیاز طلبانه‌ی اقوام ساکن در سرزمین‌های اسلامی نموده است. این درحالیست که نظر به مطالعات و تجارب، امت اسلامی بیش‌ترین صدمه را از همین ناحیه‌ی تقسیمات مرزی، جغرافیایی، قومی و تباری دیده است و همین عامل شکننده، در طول تاریخ باعث شده است، تا همه‌ی شکوه و اقتدار سیاسی ازین امت فاصله گرفته و جایش را به چالش‌های میان فرقه‌ای، میان نژادی و میان مذهبی بدهد، که تا اکنون هم امت اسلامی ازین ناحیه رنج می برد. اسف‌بارتر از آن این‌که: آدرس‌های چون: یهود، استعمار، استخبارات بیرونی، کشورهای مداخله گر و... باعث شده است، تا بیشتری از مسؤولیت گریزان و استفاده جویانی که بصورت خواسته یا نخواسته، باعث انارشیزم و بی بند و باری می‌شوند، اشتباهات شان را به آدرس همین بهانه‌های از قبل آماده، حواله کنند.

درین جای شکی نیست که معمولاً، از شاخه‌های نسبتاً خشک شده‌ی درخت‌ها برای دسته کردن تبر به منظور قطع کردن بن و ساقه‌ی همان درخت، استفاده می کنند و این امر در میان انسان‌ها به ویژه جوامع اسلامی، مصادیق و نمونه‌های خود را داشته است. هر از گاهی اگر کشورهای مغرض و دشمنان فرصت طلب امت، خواسته است تا درزی در میان امت واحد اسلامی ایجاد کند، تفرقه‌ی را دامن بزنند و یا بحث‌های متعفن وتباه‌کنی را درمیان امت راه بیندازند؛ نخست همان شاخه‌های نسبتاً خشک و بی‌ثمر و یا بهتر است بگوییم انسان‌های ضعیف ایمان، کم مطالعه و بی‌خبر از دین و تاریخ امت اسلامی را، نشانه می‌گیرند، و با استفاده از همین نقطه‌ی ضعف، شبیه ویروس‌های کشنده‌ی دیگر، در کالبد امت اسلامی و ملت‌های مسلمان ساکن در جغرافیای مختلف این کره‌ی خاکی، نفوذ

می‌کنند. اینجاست که ملت‌ها ضربه‌های جبران ناپذیری را متقبل می‌شوند و سالیان درازی با آن ارمغان کثیف استعمار، میان هم درگیرمی‌شوند و از همه‌ی انکشافات، اختراعات و ترقی و تمدن، عقب می‌افتند.

دیگر پس از این درگیری، ملت‌ها و کشورهای اسلامی، نه منافع تعریف شده‌ی دارند، نه جغرافیای ثابتی، نه حق استخراج منابع طبیعی خویش را، نه حق استفاده از آب‌ها و اراضی خویش را و نه هم می‌توانند، بدون مداخله‌ی کشورهای مغرض، پالسی سیاسی برای خود طرح کنند و سیاست خارجی ترسیم نمایند. امور لشکری شان تحت الشعاع منافع کشورهای استعماری قرارمی‌گیرد، امنیت داخلی و استخباراتی شان بار مکلفیت خدمت‌گذاری مستقیم یا غیرمستقیم به اجانب را بدوش می‌کشند، و تمام برنامه‌های اقتصادی و کشور داری شان، در تبانی به همان اربابان سیاست، در سطح منطقه و جهان طرح ریزی می‌شود. ملت‌ها بدون این‌که بدانند، در چه مخمصه‌ی گیر مانده اند؛ چنان در مباحث کوچک زبانی و هویتی مصروف می‌شوند که گویا خود را گم کرده دوباره یافته اند. افتخارات و مباهات تاریخی شان به کذب می‌گراید، سیمای تاریخی و جهانی شان مسخ می‌شود، حقایق تاریخی و ملی شان را نا دانسته و جاهلانه با دین درتقابل و تعارض قرار میدهند، و همه‌ی انگیزه و باورهای شان، دستخوش درگیری‌های بی‌مفهومی می‌شود که، زیانبارتر از آن را در تاریخ تجربه نکرده اند.

نمونه‌های بارز این خود گم کردگی را، ما در کشور خود به خوبی مشاهده می‌کنیم و می‌بینیم که تا چه حدی، ما بالای«هویت قومی» در تذکره‌ی الکترونیک، بالای واژه‌های«دانشگاه و پوهنتون» در بحث قانون تحصیلات عالی، بالای«اکثریت و اقلیت قومی و حزبی» در پارلمان و قانون انتخابات، بالای«شرق و غرب، شمال و جنوب، ترک و تاجک و پشتون» در مسئله‌ی مصالحه، گیر مانده ایم و با گذشت هر روز بهترین فرصت‌ها را از دست می‌دهیم. اینجاست که من می‌خواهم بگویم؛ بحث‌های:« قوم، زبان، سمت، حزب، مذهب، گرایش‌های منطقه‌ای، افتخارات کاذب و مصروف کننده‌ی تاریخی، حرص سرمایه و قدرت» از همان منفذها و درزهای است که ویروس‌ها و جراثیم‌های نفاق و همدیگرستیزی، خیلی به راحتی می‌توانند ازین مجراها نفوذکنند که با تأسف کرده است و ما چندین سال است که درین آتش می‌سوزیم و زنجیر آتشین خود پسندی و منم گویی را بر پای خود بسته ایم و هرگز تن به بازکردنش نمی‌دهیم. این درحالیست، ما می‌دانیم آنچه که مارا ملت می‌سازد و گرد هم جمع می‌کند، زبان، قوم، سمت، سرمایه، اقتدار و غیره خواسته‌های ناپسندی ازین قبیل نیست و نخواهد بود، چنانکه در طی سالیان متمادی در گذر تاریخ، نبوده است. اضرار و پیامدهای منفور و دلگیر این بهانه‌های دل آزار و ملت شکن و بنیاد برانداز تا به حال چنان ملموس بوده است، که هیچ فردی از احاد ملت باشرف ما را، مجال انکار از آن نیست. ما سال‌های است که ازکاروان تمدن جهانی عقب مانده ایم، سال‌ها است که، مادروطن بهترین فرزندانش را در جنگ‌های تعریف ناشده و ناخواسته، قربانی می‌دهد، مدت‌هاست، که دیو سیاه جنگ و جهل، بر کشور مان سایه افگنده است و قلب‌های درد آلود هر هموطن را می‌آزارد. سال‌هاست که ما اجساد به خون غنوده‌ی مرد و زن، اطفال، جوانان و کهن سالان این دیار را، با چشم سرمشاهده می‌کنیم و اشک‌های مأیوسیت و ناشی از آلام را، بر رخسار زنان بیوه و مادران فرزند مرده‌ی این سرزمین به تماشا نشسته ایم و با این وصف، بازهم برهمان مرکب جهل سواریم و قدری هم از موضع خویش، عقب رفتنی نیستیم. اینست جفا، اینست جهل، اینست اسارت نفس و اینست در خود گیرماندن و ازهمه فراموش کردن.

پس ما تا زمانی‌که قدرت نه گفتن به این همه خود پسندی‌ها، قوم گرایی‌ها، مذهب فکری‌ها و سمت اندیشی‌ها را نداشته باشیم و تا زمانی که مجراهای ورود جراثیم‌ها و ویروس‌های مهلک و زهری استعمار و جواسیس رضا کارشان را درک نکنیم و تشخیص ندهیم، این حال و روز ماست. ما خیلی خوب می‌بینیم که ملت از درد جنگ و کشتار شکوه سرمیدهد، ولی درمسیرصلح بهانه می‌تراشیم، ما می‌بینیم که با گذشت هر روز، این کشور در آتش می‌سوزد؛ بازهم هرکدام از ارباب خویش برای درهم کوبیدن شیرازه‌ی برادری مان، دستور می‌گیریم. ما می‌بینیم، هر روز جاجای این سرزمین گواه انفجار، انتحار، بمباردمان و قتل و کشتاراست، بازهم به همان لجاجت«کرسی مال من است»، ادامه می‌دهیم. این خود می‌رساند که ما تا هنوز دشمن را نشناخته ایم و هنوز راه را برای ورود دشمنان تشنه به خون مان، باز نگهداشته ایم. وهنوز داریم به عفونت این زخم های کهنه مان می افزاییم و حضور ویروس‌های انسانیت کش و هویت برانداز را میزبان هستیم.

فهمیدگی سیاسی ما و ملت‌های مان درحدیست که، با وصفه همه احترام گذاری های مان به دموکراسی، به عنوان یک نظام سیاسی معاصر و مروج در روی جهان، بازهم ما همان طفاله‌ی نا بکار و کالبد مومیایی شده اش را استقبال و احترام کرده ایم، حالا که سال‌ها قبل این اندیشه توسط هوادارانش ترور شده و تنها هدیه‌ی فریب آلودی به کشورهای جهان سوم گردیده است. ملت ما باید بدانند، دیموکراسی را که ما داریم برای به کرسی نشاندنش دست می‌زنیم و ترانه می‌سراییم، علم برداران وفادارش، قرار بی وفایی با این طرز تفکر نظام ساز درپیش گرفته اند و چنان از اوج اقتدار به پایین کشیده اند، که کالبد نیم جانش را در مسلخ سلطه گرایی و اقتصاد زور مدار حلق آویزکرده اند. ما باید بدانیم که دیگر دیموکراسی درنزد طرفدارانش حربه‌ی بیش نیست و مهم‌ترین مسئله، موضوع اختلاف افگنی درمیان ملت‌های واحد و برکرسی اقتدار نشستن ابرقدرت هاست. درد ما، با تشخیص این منفذها و راه های ورود نفاق و همدیگرستیزی، راه درمانش را پیدا می‌کند و با تن دادن به مصالحه و انعطاف و همدیگرپذیری، التیام می‌یابد؛ با مطالعه از شرایط جهانی و منطقوی و درک وضعیت نابهنجار مملکت، انتی بادی می‌سازد و با ایمان داری و صداقت عمل ما و محوریت قراردادن کلمه‌ی مبارکه‌ی: «لا اله الاالله محمد رسول الله» بجای همه‌ی مباحثی، که ما تا اکنون محور اجماع دانسته ایم، این زخم‌ها ضد عفونی می‌شوند. و آزادی و آبادی و ملت سازی، جای خودش را پیدا می‌کند، به گفته‌ی اقبال :

هرکه پیمان با هوالموجود بست
گردنش از قید هر معبود رست

و الا در صورت ادامه‌ی همین روند آدمیت ستیزکنونی، نتیجه این می‌شود که: ملت‌های بیمار؛ درگیر جراثیم‌های استعمار.

توزید دواهای بی‌کیفیت؛
عوامل و راه حل‌ها

مرکز مطالعات استراتیژیک و منطقوی

ناامنی‌ها در کشور باعث شده است که افغانستان به یک کشور مصرفی ادویه تبدیل شود. مقامات وزارت صحت عامهٔ افغانستان می‌گویند که در افغانستان سالانه حدود ٦٥٠ میلیون دالر امریکایی در بخش دوا مصرف می‌شود که ۱۸۰ میلیون دالر آن، صرف دوای سکتور دولتی (وزارت‌های داخله، دفاع و صحت) می‌شود.

از سوی دیگر، در حال حاضر افغانستان ۹۵ درصد داروی مورد نیازش را از بیرون از کشور وارد می‌کند، اما ورود ادویه‌های بی‌کیفیت تجاری، تقلبی، غیرمجاز و تاریخ گذشته به کشور، صحت مردم افغانستان را با خطر مواجه کرده است. نبود کیفیت در داروهای وارد شده سبب شده است تا بیماران برای درمان به خارج از کشور سفر کنند.

عوامل توزید داروهای بی‌کیفیت، تقلبی و غیرمجاز در کشور و راه‌حل‌های این معضل، مسائلی اند که در این بخش تحلیل هفته به آن پرداخته شده است.

واردات غیرقانونی دواها

در سال‌های اخیر شاهد صدها میلیون دالر هزینه در بخش‌های مختلف صحی در کشور بودیم. صدها باب شفاخانه و کلینک در نقاط مختلف کشور ترمیم و اعمار گردیده است و تشکیلات اداری آن نیز توسعه یافته است، اما در بُعد تنظیم و کنترول ادویه، دست‌آورد محسوس و چشمگیری نداشته‌ایم؛ چنانچه دیده می‌شود با گذشت هر روز بیشتر از پیش، ادویه‌جات غیر مجاز و تقلبی از سوی افراد و شرکت‌ها به گونهٔ غیر قانونی به بازار عرضه می‌شود که به ضعف مدیریت ارگان‌های مربوطه بر می‌گردد.

مقامات وزارت صحت عامه می‌گوید که هم‌اکنون حدود ۴۰ الی ۵۵ درصد داروهای وارداتی افغانستان به صورت قاچاق و غیرقانونی وارد کشور می‌شوند و این امر باعث توزید دواهای بی‌کیفیت و تقلبی در بازارهای افغانستان شده است. به همین دلیل، قاچاق دارو یک چالش بزرگی برای وزارت صحت عامه و تاجرانی که به صورت قانونی از کشورهای دیگر ادویه وارد می‌کنند، پنداشته می‌شود.

چندین مرجع بر واردات دارو در افغانستان نظارت دارند، ولی نبود یک میکانیزم درست برای هماهنگی و همکاری نزدیک میان نهادهای حکومتی، مانند وزارت امور داخله، وزارت مالیه و وزرات صحت عامه باعث گردیده تا سالانه صدها هزار تن ادویهٔ بی‌کیفیت تقلبی و غیرمجاز از کشورهای همسایه به طور قاچاقی وارد کشور گردد.

عامل مهم دیگری که سایر عوامل در محور آن میچرخند، فساد اداری در ادارات ذیربط دولتی است. از لحظهٔ که ادویهٔ بی‌کیفیت، تقلبی و غیرمجاز وارد افغانستان می‌شود تا زمان تکمیل پروسهٔ کنترول و طی مراحل گمرکی و عرضهٔ آن به بازار، در تمام مراحل زمینه‌های فساد وجود دارد.

کنترول کیفیت

در حال حاضر وابستگی دارویی افغانستان؛ ۳۵ درصد به پاکستان، ۲۵ درصد به هند، ۱۵ درصد به ایران و متباقی از چین، امارات متحدهٔ عربی و سایر کشورها می‌باشد. در چند سال اخیر تنها در پاکستان حدود ۳۰۰ شرکت کوچک تولید ادویه‌های بی‌کیفیت برای افغانستان ساخته شده است که بامهر و نشانی تقلبی شرکت‌های معتبر آن کشور وارد افغانستان می‌گردد و این داروها به صورت ویژه برای مصرف در بازار افغانستان تولید شده است.

این ادویه از طریق مرزهای مشترک با کشورهای همسایه زیر نظر وزارت امور داخله و نظارت ادارهٔ امنیت ملی و وزارت صحت عامه، وارد گمرکات گردیده و در نتیجهٔ عدم هماهنگی و همکاری نزدیک میان ارگان‌های مربوطه، پروسس و به بازار عرضه می‌گردد.

بربنیاد بررسی که در سال ۱۳۹۴ توسط وزارت صحت عامهٔ افغانستان انجام شده بود، از جمله ۱۰۰۰ شرکت ثبت شده در وزارت صحت عامه تنها ۲۰۰ شرکت داروهای با کیفیت لازم را وارد می‌کردند. در کنار این،

براساس تحقیق کمیتهٔ مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری، ادارهٔ حمایت از سرمایه‌گذاری افغانستان (آیسا) یا وزارت تجارت و صنایع بدون در نظر گرفتن هیچ معیاری، به متقاضیان جواز فعالیت می‌دهد و در ادامه نیز از کارکردهای نهادی که جواز دریافت کرده، نظارت نمی‌شود. از سوی دیگر، با گذشت هفت سال فهرست داروهای مجاز نیز تجدید نشده، در حالیکه هر سال ۵۰ تا ٦۰ قلم دارو به این فهرست افزوده می‌شود.

نبود لابراتوارهای مجهز و استندرد در مرزها و در عین زمان کمبود کادرهای مسلکی و متخصص به خصوص در ولایات که طرز استفاده از دستگاه‌های جدید لابراتواری را به خوبی بدانند، نیز یکی دیگر از عوامل توزید ادویه‌های بی‌کیفیت به افغانستان پنداشته می‌شود. گفته می‌شود، در سال‌های اخیر ماشین آلات طبی پیشرفته از سوی وزارت صحت عامه خریداری گردیده است، اما پایین بودن سطح تخصص و نبود کادرهای مسلکی در بخش تکنالوژی طبی در کشور، تعدادی از این وسایل مدرن در مرکز و ولایات به دلیل عدم استفاده درست، استهلاک گردیده است.

مشکل دیگری که در این عرصه وجود دارد، پروسهٔ حمل و نقل ادویه‌ها توسط کامیون‌هایی است که از کشورهای پاکستان و ایران مدت ۱۵ الی ۳۰ روز را در بر می‌گیرد، در حالیکه به گونهٔ معیاری با سیستم سردخانه مجهز نبوده و گاه‌گاهی چندین روز متواتر به خصوص در شهرهای کراچی، لاهور، پشاور، کندهار، و ننگرهار درجهٔ حرارت داخل کامیون بالاتر از ۴۰ درجه سانتی گرید می‌باشد.

نیاز تعدیل در قانون تدارکات

قانون تدارکات افغانستان نه تنها در بخش طبی بلکه در بخش‌های تجارتی و مسلکی دیگری، چون د افغانستان برشنا شرکت، د آریانا افغان هوایی شرکت و غیره برای تدارک اجناس و وسایل مورد نیاز کاربرد ندارد و نیاز است تا برای هر یک از این نهادها طرزالعمل‌های جداگانه مطابق به روحیهٔ تجارتی آنها تهیه و تصویب گردد. قانون تدارکات مصوب ۱۳۸۷ چگونگی واردات دارو را به خوبی توضیح نمی‌دهد و قانون داروی سال ۱۳۸٦ واردات دارو را بیش از حد ساده کرد.

سیستم نرخ‌گیری برای تدارک اجناس و مقید بودن نرخ نازل در قانون تدارکات افغانستان، یکی از مشکلات درخور توجه برای تدارک ادویه پنداشته می‌شود که شرکت‌های وارد کننده را مجبور می‌سازد تا ادویه را بر مبنای نرخ نازل در مارکیت کشورهای تولید کننده جستجو نمایند و رقابت میان شرکت‌های وارد کننده بر مبنای همین نرخ نازل شکل بگیرد.

این امر یکی از چالش‌های عمده و در عین زمان دست‌آویز مهمی برای تاجران دوا و زمینه‌ای برای نهادینه شدن فساد در ادارات ذیربط دولتی است.

چه باید کرد؟

برای جلوگیری از واردات ادویه‌های بی‌کیفیت، نیاز است تا اقدامات ذیل روی دست گرفته شود:

- وضع قوانین سخت‌گیرانه برای شرکت‌ها و افرادی که در بخش قاچاق و فروش ادویه‌های بی‌کیفیت فعالیت می‌نمایند؛
- ساخت و تطبیق طرزالعمل تولید، توزید و نظارت از تنظیم ادویه؛
- بلند بردن سطح ظرفیت مسلکی و تخصصی کادرها در بخش استفاده از تکنالوژی طبی به خصوص در ولایات کشور؛
- ایجاد میکانیزم مشخص برای تقویهٔ هماهنگی میان ارگان‌های ذیدخل در توزید و پروسس ادویه؛
- حمایت از سرمایه‌گذاری‌های خصوصی در بخش تولید ادویه‌جات در داخل کشور؛
- تایید کردن دواهای تولیدی افغانستان از سوی یک شرکت معتبر دواسازی جهانی.

د ذوالحجې

لومړۍ لسیزه له لاسه مه ورکوئ

الله جل جلاله په قران کریم کې فرمایي: [و الفجر و لیال عشر] الفجر ۱، ۲

قسم په سپیده چاود او په لسو شپو.

د ډیرو علماؤو په اند له دې لسو ورځو نه د ذوالحجې اولنۍ لس ورځې مراد دي. په دې ورځو باندې د الله جل جلاله قسم خوړل د هغو په ارزښت دلالت کوي او باید هر مسلمان ورته پاملرنه وکړي. رسول الله صل الله علیه وسلم فرمایي: [د نورو ورځو په پرتله په دې ورځو کې ښه اعمال الله جل جلاله ته ډیر خوښ دي. پوښتنه تري وشوه چې ان د الله په لار کې جهاد هم؟ هغه ځواب ورکړ: حتی جهاد هم، مګر هغه کس چې جهاد ته د خپل مال او ځان سره ځي او بیرته یو هم رانه وړي] بخاري.

په دې ورځو کې څه وکړو

هغه عبادات چې په دې ورځو کې یې په کولو ټینګار شوی په لاندې ډول دي:

۱ـ روژه نیول :

مور ته په دې ورځو کې د غوره اعمالو د کولو امر شوی دی او روژه یو له هغو نه ده لکه چې په حدیث قدسي کې راغلي: د بنې آدم ټول اعمال د هغه لپاره دي پرته د روژې نه چې زما لپاره ده او زه به دهغې بدله ورکوم بخاري

همدارنګه پیغمبر صل الله علیه وسلم فرمایلي دي: هیڅ بنده د الله په لاره کې یوه ورځ روژه نه نیسي ـ مګر الله سبحانه و تعالی یې مخ د جهنم د اور څخه د اویا کلونو مزل په اندازه ژغوري.

۲ـ قیام الیل (د شپې لمونځ کول):

رسول الله صل الله علیه وسلم فرمایلي دي: [له دې ورځو نه د هرې ورځې روژه نیول د یو کال روژې نیولو په څیر ده او په هره شپه کې ودریدل یې داسې دي لکه د کال ودریدل] ترمذي

۳ـ د ډیر زیات تهلیل (لا اله الا الله)، تکبیر (الله اکبر) او تحمید (الحمدالله) ویل:

عبدالله ابن عمر رضي الله عنهما نه روایت دی چې نبي کریم صل الله علیه وسلم وفرمایل: [له دې ورځو نه د الله جل جلاله په نزد غوره ورځې نه‌شته او په دې لسو ورځو کې ښه اعمال الله جل جلاله ته ډیر محبوب دي، نو په دې ورځو کې زیات تحلیل، تکبیر او تحمید ووایئ]. نارینه به یې په لوړ آواز او ښځې به یې په پټه وایي. سړي یې باید په مسجدونو، کوڅو، بازارونو او په ټولو هغو ځایونو کې چې د الله تعالی یادول روا وي، ووایي.

ابن عمر او ابوهریر رضي الله عنهما به د ذالحجې په لسو لومړیو ورځو کې بازار ته تلل او تکبیر به یې وایه او کله به چې خلکو اوریده نو هغوی به هم وایه.

۴ـ توبه ایستل:

سره له دې چې توبه باید په ټولو وختونو کې وویستل شي، خو ځرنګه چې د خلکو زړونه په دې ځانګړو ورځو کې عبادت ته خواته میلان کوي، نو غوره ده چې په دې ورځوکې د بښنې سوال وشي. په دې ورځو کې د توبې ایستل او غوره اعمال به ان شاء الله په مسلمانانو کې اصلاح راوړي چې خپلې خطاوې تکرار نه کړي او ښو اعمالو ته دوام ورکړي.

عرفه

چې د ذالحجې نهمه ورځ او د کال تر ټولو بهتره او غوره ورځ ده. د عرفې ورځې په روژه نیولو (د هغه چا لپاره چې په حج کې نه وي) ټینګار شوی دی. رسول الله صل الله علیه وسلم فرمایلي دي: [د عرفې ورځې روژه نیول د تیر او راتلونکي کال ګناهونه معافوي]. البخاري

ما ته د هغې ښځې کیسه چې یو څو کاله وړاندې یې اسلام راوړی ؤ، په یاد ده چې هغه د دې ورځې روژې نیولو ته څومره لیواله وه چې د پوره دوو کلونو ګناهونه په کې ښبل کېږي.

په بل حدیث کې ویل شوي دي چې د عرفې ورځې ښښنه د هغه چا لپاره ده چې خپل غوړونه، سترګې او ژبه په کنترول کې ساتي. نو د دې لپاره ښه ده چې د عرفې په ورځ اعتکاف وکړو. همدارنګه عرفه د قران کریم د تلاوت لپاره د کال تر ټولو ښه ورځ ده.

د اختر ورځ

د ذالحجې لسمه د لوی اختر ورځ ده چې روژه نیول په کې منعه شوي دي. ټول مسلمانان باید د دې ځانګړې موقع نه چې الله سبحانه وتعالی مور ته راکړي پوره ګټه واخلي او هغه رانه تیرې نه شي او چې یو وار تیرې شي لاسونه به مروړو. په دې ورځ تر ټولو غوره عمل قرباني ده چې څوک یې توان لري نو باید تربنه پاتې نه شي.

همدا راز په دې ورځ نوې جامې اغوستل او غسل کول هم سنت دي او له لمانځه مخکې باید تکبیر، تهلیل او تحمید زیات وویل شي او غوره داده چې د اختر له لمانځه وړاندې د لوی اختر په ورځ څه ونه خوړل شي او چا چې قرباني کړې وي نو د خپلې قرباني په غوښه دې سباناری وکړي، قرباني د اختر له لمانځه وروسته حلالېږي.

اجتماع تربیتی

باید امید داشت؛ باید امید کاشت

زندگی هر یکی از ما، سرشار از فراز و نشیب‌های متعددی است که برخی از آن‌ها با کمی تلاش حل می‌شود و برخی نیاز به وقت و انرژی بیش‌تری دارد،؛هنگام عبور از گردنه‌های دشوار زندگی لازم است به خودمان انرژی و امید بدهیم؛ چون امید، به زندگی ما سروسامان داده و نیروبخش می‌باشد. از این‌که امروزه تعدادی از مسلمانان به ناامیدی و سردرگمی دچار شده اند؛ لذا باید بخاطر بهبود زندگی و تلاش برای آینده‌ی درخشان، امید داشته باشیم و در جامعه‌ی خویش امید بکاریم.

بدین منظور، بخش تربیت زون غرب جمعیت اصلاح، اجتماع تربیتی دو روزه تحت عنوان (باید امید داشت، باید امید کاشت) در ٤ و ٥ اسد تدویر نمود.

برنامه، با گردانندگی سید مسلم لبیب و تلاوت قاری فرمان شکیبا آغاز گردید و در ابتداء، استاد عبدالباری قانت معاون زون غرب جمعیت اصلاح، به ایراد صحبت پرداخته و در مورد مژده‌های پیروزی صحبت مختصری ارائه نموده و به امیدواری اشتراک کننده‌ها افزودند.

سپس انجنیر جلیل احمد پویا، در مورد اهداف و آداب اجتماع تربیتی صحبت نموده و اهداف و آداب اجتماع تربیتی را این گونه بر شمردند: که رشد فکری، رشد تنظیمی، رشد روحی، ایجاد انگیزه دعوتی، تفریح سالم، سمع و طاعت، رشد روحیه‌ی کار جمعی، شناخت و تعارف و تنظیم وقت را شامل می‌شد.

سخنران دیگر اجتماع تربیتی استاد ضیاءاحمد فاضلی، مسؤول مدرسه‌ی احیاء العلوم بوده و در مورد روحیه و عاطفه‌ی دعوتگری صحبت نموده و تأکید نمودند که باید همه‌ی ما این روحیه و عاطفه را داشته باشیم، که به خاطر نشر و پخش ارزش‌های اسلامی، از هیچ تلاشی دریغ نکنیم.

در بخش دیگری از برنامه استاد محمد عاطف، مسؤول زون شمال جمعیت اصلاح و رئیس پوهنتون سلام کندز، به ایراد صحبت پرداخته و در مورد جایگاه امید، در آموزه‌های اسلامی و ضرورت امروزی به آن، صحبت همه جانبه و عالمانه ارائه نموده و بیان داشتند که: دین ما نظام امیدواری است و یأس و نا امیدی، خلاف شریعت اسلامی بوده و از نظر اسلام مردود می‌باشد و ما باید نسبت به آینده‌ی کشور خویش، امیدوار بوده و برای آبادی و سازندگی مادی و معنوی آن کوشا باشیم.

در روز دوم برنامه، میزگردی تحت عنوان (چیستی تکفیر، عوامل و پیامدها و قواعد آن) به گردانندگی استاد فریدون فرحت، مدیر شعبه‌ی دوم آینده سازان و مشارکت استاد محمد عاطف، مولوی سید عبیدالله عبید، استاد عبدالواجد فروتن و استاد محمد نعیم مسلم، راه اندازی شد، که در آن مسئله‌ی تکفیر، به خوبی شگافته شده و عوامل و پیامدهای سوء آن، مورد بررسی قرار گرفت و این که چه کسی حق صدور حکم تکفیر را دارد و در چارچوب چه قواعد و ضوابطی باشد؟ به تفصیل صحبت گردید. همچنان در پایان به پرسش های اشتراک کننده ها پاسخ داده شد.

قابل یادآوری است که درین برنامه‌ی مفید و ارزشمند، سرودها و کلیپ‌های امیدوارکننده، دکلمه اشعار، سراییدن سرود، نمایشنامه‌های جالب و دیدنی، مسابقات ورزشی و علمی و برنامه‌های منظم روحی نیز شامل بود، که به جذابیت و رونق برنامه افزود.

برنامه، در فضای مملو از صفا و صمیمیت و برادری ایمانی، با دعائیه‌ی مولوی صاحب محمد عمر صالحی استاد دارالعلوم جامع شریف، به پایان رسید.

هفته نامه
بجز اصلاح اراده دیگری ندارم
اصلاح ملی
داسلام داصیل فهم منبر

- اصلاح ملی در ویرایش مطالب دست باز دارد.
- مطالب آمده مسترد نمی شود.
- مطالب منتشره بیانگر آرای نویسنده گان است.

شعارما

اصلاح فرد، خانواده و جامعه.
تأمین عدالت اجتماعی و قانونیت درکشور.
ترقی و انکشاف همه جانبهء افغانستان.

با خرید تولیدات وطن
در رشد اقتصاد کشور سهم بگیرید

کمپاین سرتاسری
تقویه تولیدات وطنی و استعمال بانکنوت های افغانی

د احسان خیریه بنسټ

پیغمبر ﷺ فرمایلي دی: د قربانی د ځاروي د هر تار وښته په بدل کې تاسې ته یوه نیکي شته
(د رسول الله صلی الله علیه وسلم د یوه حدیث مفهوم)

د قرباني د ځاروي برخې او بیې:

یوه غوا یا غویی	٤٥٠٠٠ افغانی
یو خوسی	٣٧٠٠٠ افغانی
یو پسه	١١٠٠٠ افغانی
په غوا یا غوایه کی د شراکت یوه برخه	٦٥٠٠ افغانی
په خوسي کې د شراکت یوه برخه	٥٥٠٠ افغانی

د احسان خیریه بنسټ چمتو دی چې ستاسي ګرانو هېواد والو د قرباني ځاروی حلال او غوښه یې اړو کورنیو، کونډو او یتیمانو ته ورسوي.
د هېواد د ننه او له هېواد څخه بهر دوستان که غواړي خپله قرباني دغه بنسټ ته وسپاري ، په لاندې شمیرو دې اړیکه وټیسي:

د اړیکو شمیري: : ٠٧٨٨٦٥١٦٩٩ - ٠٧٠٠٠٥٥٢٤٧

ایمیل: khedamaat@gmail.com فسبوک: EhsanWalfareFoundation

مرکز تولید و نشر برنامه های اسلامی
موسسه هنری پیمان

نشرات ما را در صفحات مجازی دنبال نمایید:
www.islampayman.com
www.youtube.com/user/paymanfilm/videos
صفحه پیمان فلم (رسانه خبر، انتشارات): Page
اسکایپ: Paymanfilm.co1
نشرات روزانه ای ما در: WhatsApp: 0093777464636 & 0093777170896
ایمیل ها: Payman@islampayman.com & art_jawad@yahoo.com
شماره های تماس: 0093786170996 - 0093700712814

مرکز تشخیصیه لابراتوار طبی سفیر

Safir Medical Laboratories

Safir Medical Laboratory Diagnostic Center

لابراتوار طبی سفیر
یک نام مطمئن در عرصهٔ
اجرا معاینات معیاری لابراتواری

هرنوع معاینات لابراتواری از قبیل بیوشیمی، سیرولوژی، روتین خون، ادرار، مواد غایطه، TFT,Semin Analysis پتالوژی و کلچر با سامان و لوازم مجهز و مدرن لابراتواری توسط دوکتوران و تکنالوجستهای مجرب با معیارات لابراتواری اجرا میگردد.

آدرس:
کابل، منزل دوم سپین زر پلازه، نزدیک سینما بهارستان کارته پروان.
۰۷۹۹۱۵۲۳۲۹-۰۷۷۲۱۲۸۵۸۳
غزنی: منزل دوم اپارتمان دوم فرخی هوتل بازار صرافی شهر غزنی
۰۷۰۰۹۲۸۴۹۸
لغمان: شهر مهتر لام بابا، مقابل ریاست برق
مارکیت حاجی طاؤس
۰۷۹۹۸۷۸۴۲۳ - ۰۷۷۸۴۵۵۷۷۸
Email:
safirlab_kbl@yahoo.com